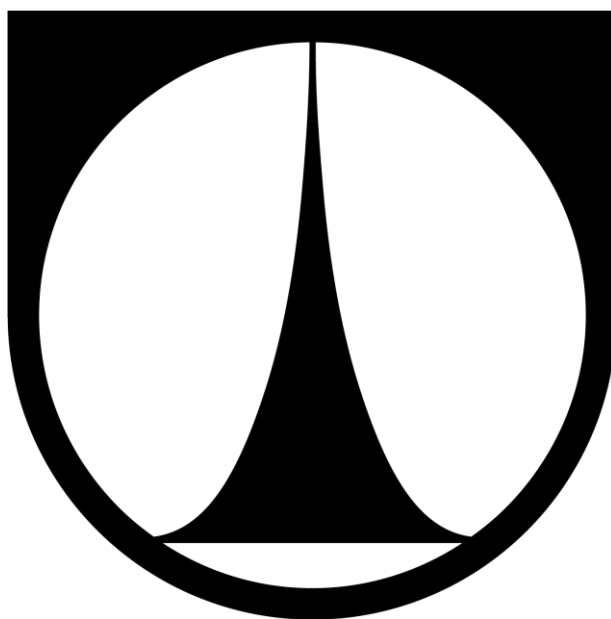

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2013

Bc. Dana Mrkvičková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 / Ekonomika a management

Studijní obor: 6208T085 / Podniková ekonomika

Vliv příjmů a výdajů státního rozpočtu České republiky na podnikatelské subjekty

The Influence of Income and Expenditure of the State Budget of the Czech Republic on Business Entities

DP-EF-KEK-2013-49

Bc. Dana Mrkvičková

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Pavla Bednářová, Ph.D.

Konzultant: Ing. Martina Černíková, Ph.D.

Počet stran: 96

Počet příloh: 6

Datum odevzdání: 07. 01. 2013

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci 07. 01. 2013

Bc. Dana Mrkvičková

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala zejména vedoucí mé diplomové práce PhDr. Ing. Pavle Bednářové, Ph.D. za její cenné rady, věnovaný čas a přátelský přístup při tvorbě práce. Dále patří velký dík mé rodině, která mě podporovala během celého mého studia na Ekonomické fakultě.

Anotace

Cílem diplomové práce s názvem Vliv příjmů a výdajů státního rozpočtu České republiky na podnikatelské subjekty je analýza dopadu na malé a střední podniky jednak ze strany příjmů státního rozpočtu (daňového zatížení) a jednak ze strany výdajů státního rozpočtu (poskytované podpory). Co se týče obsahu, je práce rozdělena na dvě části, teoretickou část a praktickou část. V teoretické části je nejprve popsána charakteristika a struktura státního rozpočtu ČR, poté definice a význam malých a středních podniků. Na teoretickou část navazuje část praktická, která se zabývá vývojem inkasa a sazeb daní z příjmů, daně z přidané hodnoty a příspěvků na sociální zabezpečení, dále vývojem výdajů dle druhového členění státního rozpočtu. Mimo jiné prezentuje programy podpory malých a středních podniků ze státního rozpočtu i z evropských fondů. Na konci praktické části je vypracován příklad náročnosti zemědělské politiky na státní rozpočet v konkrétní společnosti a případová studie určitého malého podniku, jako příspěvovatele do státního rozpočtu.

Klíčová slova

státní rozpočet ČR, příjmy státního rozpočtu ČR, výdaje státního rozpočtu ČR, daně z příjmu, daň z přidaného hodnoty, příspěvky na sociální zabezpečení, malé a střední podniky, programy na podporu malých a středních podniků

Annotation

The aim of the thesis entitled The influence of income and expenditure of the state budget of the Czech Republic for business entities is to analyze the impact on small and medium-sized enterprises, firstly from the revenues of the state budget (the tax burden) and partly from the state budget expenditure (of the support). In terms of content, the work is divided into two parts, a theoretical part and a practical part. The theoretical part describes the characteristics and structure of the state budget, then the definition and importance of small and medium-sized enterprises. The theoretical part is followed by a practical part. The practical part deals with the development and collection of an income tax, value added tax and social security contributions, as well as development expenditure (according to the generic structure) state budget. Among other, it presents programs to support small and medium-sized enterprises from the state budget and European funds. At the end of the practical part, the example of agricultural policy demanding on the state budget in a specific company and a specific case study of a small business as a contributor to the state budget is developed.

Key Words

state budget of the Czech Republic, revenues of the state budget of the Czech Republic, expenditures of the state budget of the Czech Republic, income tax, value added tax, social security contributions, small and medium-sized enterprises, support for small and medium businesses

Obsah

Seznam obrázků.....	11
Seznam tabulek	12
Seznam použitých zkratk a značek	13
Úvod	14
1 Charakteristika státního rozpočtu ČR	16
1.1 Historie státního rozpočtu ČR.....	16
1.2 Funkce státního rozpočtu ČR.....	17
1.3 Pojetí státního rozpočtu ČR	18
1.4 Rozpočtová soustava ČR	18
1.4.1 Veřejné rozpočty ČR	19
1.4.2 Mimorozpočtové fondy ČR.....	23
1.5 Rozpočtové zásady	25
1.6 Rozpočtový proces v ČR	26
1.7 Rozpočtová skladba ČR.....	28
1.8 Struktura státního rozpočtu ČR.....	29
2 Příjmy státního rozpočtu ČR	32
2.1 Charakteristika daně	33
2.2 Daňové příjmy státního rozpočtu.....	34
2.2.1 Sociální zabezpečení v ČR	37
2.2.2 Daň z příjmu	39
2.2.3 Daň z přidané hodnoty.....	42
2.3 Nedaňové příjmy státního rozpočtu	44
2.4 Daňový přesun a dopad.....	45
3 Výdaje státního rozpočtu ČR	47
3.1 Běžné výdaje státního rozpočtu	48
3.2 Kapitálové výdaje státního rozpočtu.....	49

4	Podnikatelské subjekty	51
4.1	Definice malého a středního podnikání dle právního systému EU a ČR.....	52
4.2	Význam malých a středních podniků.....	54
5	Podpora a daňové zatížení malých a středních podniků v ČR v návaznosti na státní rozpočet	56
5.1	Vývoj příjmů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011	56
5.2	Vývoj výdajů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011	62
5.3	Rozpočtový výhled do roku 2015	64
5.4	Podpora podnikání	67
5.4.1	Podpora malého a středního podnikání	69
5.4.2	Další formy podpory specifických oblastí podnikání.....	77
6	Případová studie	82
	Závěr	88
	Seznam použité literatury	92
	Seznam příloh	97

Seznam obrázků

Obr. 1: Rozpočtová soustava ČR.....	19
Obr. 2: Veřejné rozpočty v ČR.....	20
Obr. 3: Rozpočtové určení daní k 1.1. 2008.....	21
Obr. 4: Rozdělení mimorozpočtových fondů ČR.....	24
Obr. 5: Struktura celkových příjmů v roce 2010	32
Obr. 6: Struktura daňových příjmů v roce 2011	35
Obr. 7: Daňové příjmy.....	36
Obr. 8: Nedaňové příjmy	45
Obr. 9: Struktura běžných výdajů v roce 2011	48
Obr. 10: Struktura kapitálových výdajů v roce 2011.....	49
Obr. 11: Vývoj příjmů a výdajů centrální vlády v letech 2009–2014, mld. Kč	65
Obr. 12: Podíl jednotlivých položek na celkové platbě do státního rozpočtu	85
Obr. 13: Dynamika růstu mzdy a nákladů na zaměstnance.....	87

Seznam tabulek

Tab. 1: Schéma státního rozpočtu ČR	30
Tab. 2: Sazby pojistného v ČR v roce 2012 (údaje jsou v %).....	38
Tab. 3: Výpočet daně z příjmu fyzických osob	40
Tab. 4: Výpočet základu daně z příjmu právnických osob.....	41
Tab. 5: MSP dle definice EU	54
Tab. 6: Vývoj HDP v letech 2007 až 2012.....	57
Tab. 7: Meziroční růst tržeb v jednotlivých hospodářských odvětvích.....	57
Tab. 8: Vývoj inkasa příspěvků na sociální zabezpečení v letech 2007 až 2011, mil. Kč..	58
Tab. 9: Vývoj sazby DPFO, DPPO a DPH v letech 2007 až 2013	60
Tab. 10: Vývoj inkasa DPFO ze závislé činnosti v letech 2007–2011, mil. Kč	61
Tab. 11: Vývoj inkasa DPFO - OSVČ v letech 2007–2011, mil. Kč.....	61
Tab. 12: Vývoj inkasa DPPO v letech 2007–2011, mil. Kč.....	61
Tab. 13: Vývoj inkasa DPH v letech 2007–2011, mil. Kč	62
Tab. 14: Výdaje státního rozpočtu 2007–2011 dle druhového členění, v mil. Kč	64
Tab. 15: Výhledové příjmy, výdaje státního rozpočtu a rozpočtové saldo, v mld. Kč	65
Tab. 16: Struktura diskrečních opatření 2013–2015, v mld. Kč.....	66
Tab. 17: Nejvyšší investiční pobídky udělené v roce 2012 – výběr.....	69
Tab. 18: Druhy podpory MSP ze státního rozpočtu v roce 2011	70
Tab. 19: Finanční prostředky alokované pro OPPI na období 2004–2006 (EUR).....	72
Tab. 20: Kontextové indikátory Operačního programu podnikání.....	72
Tab. 21: Finanční alokace OPPI v letech 2007–2013, (EUR).....	75
Tab. 22: Národní program podpory cestovního ruchu 2012, výběr z přidělených dotací...	78
Tab. 23: Přímé platby Agro Hybrálec, s.r.o. za obdělávanou půdu ze SZIF	80
Tab. 24: Roční příspěvky společnosti Gadolinium s.r.o. do státního rozpočtu.....	83
Tab. 25: Náklady zaměstnavatele na zaměstnance.....	86

Seznam použitých zkratek a značek

ASPI	automatický systém právních informací
ČEB	Česká exportní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DPFO	daň z příjmu fyzických osob
DPH	daň z přidané hodnoty
DPPO	daň z příjmu právnických osob
EGAP	Exportní, garanční a pojišťovací společnost
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj
ESA	evropský systém účtů
EU	Evropská unie
HDP	hrubý domácí produkt
ICT	informační a komunikační technologie
MFČR	Ministerstvo financí České republiky
MPO	ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	ministerstvo práce a sociálních věcí
MSP	malé a střední podnikání (podniky)
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPPI	Operační program podnikání a inovace
OSS	organizační složka státu
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná
PPS	standard kupní síly
ROP	regionální operační program
SAPS	systém jednotné platby na plochu
SPO	státní příspěvková organizace
SR	státní rozpočet
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TUL	Technická univerzita v Liberci
ZDP	zákon o dani z příjmu
ZDPH	zákon o dani z přidané hodnoty

Úvod

Odpovídající právní prostředí jako nutný předpoklad pro provozování soukromého podnikání v českých zemích existovalo již od poloviny roku 1863, kdy byly podmínky podnikání a vztahy mezi podnikateli upraveny říšským zákonem č. 1/1863. Ten byl v rámci tzv. komplexní recepce přejat i do prvorepublikového práva a platil až do konce roku 1950. Následkem komunistického puče v roce 1948 byla totální likvidace soukromého podnikání, provedená občanským zákoníkem (zákon č. 141/1950 Sb.). Fatální následky, které toto rozhodnutí mělo, nespočívaly pouze ve vykořenění tohoto pro každou ekonomiku zásadního sektoru. Došlo především k nastolení naprosté neúcty k soukromému vlastnictví, destrukci hodnoty lidské práce a narušení vztahů obchodník – zákazník, které patří mezi základy každé prosperující společnosti. S následky tohoto tragického období se naše ekonomika potýká dodnes.

Budeme-li cestovat z českého pohraničí např. do Bavorska, každého při překročení hranice zaujme množství různých podnikatelských subjektů i v té sebemenší obci nabízejících své služby a řemesla, které se dědí a zdokonalují z generace na generaci a jsou nezbytnou součástí života těchto územních celků, umožňujících, aby zde obyvatelé zůstávali žít bez nutnosti přesunu za prací do měst. Právě segment malého a středního podnikání, který byl na 40 let v české republice zcela zlikvidován, se usilovně s vynaložením obrovského množství finančních prostředků nyní snažíme obnovit do funkční podoby i více než dvě desetiletí po revoluci.

Po pádu komunistického zřízení v roce 1989, které bylo následně provázeno odstraněním centrálně plánovaného hospodářství, dochází k obnovení podnikatelského prostředí v České republice. K obnovení zákonných základů soukromého podnikání došlo u nás zejména zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník a zákonem č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon. Právo podnikat od roku 1993 též právem ústavně zaručeným, založeným čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto právo náleží zásadně komukoliv v mezích zákonné úpravy (čl. 41 Listiny).

Základním dokumentem hospodaření každého státu je státní rozpočet. Ten je právě na dobře fungující podnikatelské sféře naprosto závislý. Problematika státního rozpočtu je v dnešní době téma velmi diskutované, jak odborníky tak veřejností, a to z toho důvodu, že se prakticky dotýká každého občana. My všichni musíme odvádět daně, platit pojištění a naopak mnohým z nás se od státu dostává různých příspěvků a podpor. Státem jsou dotované také obce, města ale i podniky.

O analýzu některých vazeb a závislostí mezi podnikatelskými subjekty a státním rozpočtem se pokouší tato práce. Podnikatelský subjekt je velmi široký pojem, proto se tato práce zaměří pouze na malé a střední podniky. Cílem teoretické části je seznámit čtenáře s charakteristikou, se strukturou a s fungováním státního rozpočtu ČR.

V praktické části práce bude prezentován vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011 a rozpočtový výhled do roku 2015. Pozornost bude věnována zejména těm rozpočtovým kapitolám, které přímo ovlivňují podnikatelské prostředí, či jsou ovlivněny jeho výkonností. Dále bude diskutována aktuální rozpočtová politika státu na následující léta z hlediska jejího dopadu na podnikatelské prostředí se zaměřením na malé a střední podniky. Bude též provedena analýza dopadu rozpočtové politiky jednak ze strany příjmů státního rozpočtu (daňové zatížení v souvislosti s ekonomickým výkonem) a jednak ze strany výdajů (poskytované podpory), a to jak dopadů pozitivních, tak i negativních zejména do malého a středního podnikání. Pozornost bude též věnována zvláštním formám podpory pro specifické druhy podnikání, které jsou však z určitých důvodů pro stabilizaci a rozvoj ekonomiky země důležité. Ve zvláštní části pak budou na příkladu konkrétní obchodní společnosti demonstrovány dopady rozpočtové politiky na její chod, výkonnost a konkurenceschopnost.

1 Charakteristika státního rozpočtu ČR

V této úvodní kapitole autorka začne historickým vývojem státního rozpočtu, zmíní jeho hlavní funkce a popíše různé pohledy na státní rozpočet. Dále uvede rozpočtovou soustavu ČR, kterou podrobněji rozebere. Poté seznámí čtenáře s jednotlivými kroky rozpočtového procesu a se strukturou státního rozpočtu ČR.

1.1 Historie státního rozpočtu ČR

Ke schválení prvního státního rozpočtu Československa došlo v roce 1919. Tento rozpočet byl sestaven jako schodkový. Do roku 1926 se státní rozpočet členil na administrativní rozpočet a rozpočet investic. Od roku 1927 až do roku 1938 docházelo k finančním reformám Karla Engliše, které rozdělily rozpočet do 4 skupin (vlastní státní správa, správa státních podniků, podíl samosprávných svazků na státních daních, dávkách a poplatcích, správa státního dluhu). V období okupace byl rozpočet sestaven podle pokynů zplnomocněnce Říše a schválen protektorem. Proběhlo tedy sestavení a schválení rozpočtu bez účasti protektorátní vlády. Právě rok 1945 byl rokem, kdy nebyl sestaven státní rozpočet. Poté došlo k novému dělení státního rozpočtu, které obsahovalo rozdělení výdajů na centrální výdaje, výdaje Slovenska a výdaje českých zemí. Podstatnou změnu přinesla 50. léta, na rozpočet měl vliv státní pětiletý plán. Úloha státního rozpočtu ustupuje – předpokládala se dlouhodobější platnost stanovených pravidel. Další právní úprava byla přijata vlivem změny uspořádání státu v roce 1970, kdy vznikla federativní republika. Až do roku 1989 státní rozpočet závisel na státním pětiletém plánu, jenž byl stanoven Komunistickou stranou Československa. Další vývoj souvisel s dějem v roce 1989 a následně se zrušením federace. Došlo k upravení rozpočtových pravidel, které měly podobu zákona. Tento zákon platil do roku 2000. S účinností od roku 2001 platí nová právní úprava v oblasti veřejných rozpočtů:

zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech,

zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů,

zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. [12]

1.2 Funkce státního rozpočtu ČR

Státní rozpočet musí plnit tři hlavní funkce – alokační, redistribuční a stabilizační.

Alokační funkce je nejstarší funkcí státních financí, souvisí s nutností zajišťovat veřejné statky a řešit externality prostřednictvím daní a dotací. Základem plnění této funkce je efektivní alokace peněžních prostředků, jež stát vybírá do finančních fondů v rámci rozpočtové soustavy, přičemž je velmi důležité dodržovat rozpočtové omezení. [1] Veřejnými statky se rozumí zboží a služby nezbytné k chodu ekonomiky i fungování společnosti, které se vláda rozhodla bezplatně (či za nižší cenu) poskytovat obyvatelstvu. Příkladem veřejných statků je obrana země, ochrana životního prostředí atd. [8]

Následně vznikla funkce **redistribuční**, která odpovídá otázce přerozdělovacích vztahů. Při tvorbě, přerozdělování a použití peněžních fondů veřejných příjmů i výdajů je jejím hlavním cílem zmírnit nerovnosti a dosáhnout tzv. distribuční spravedlnosti. Soustřeďuje se na zmírnění důchodových a majetkových nerovností mezi subjekty, rozsah redistribuce závisí na prioritách vlády. Přerozdělování je zajištěno nepřímo pomocí progresivního zdanění, zejména důchodové daně či majetkové daně. Také může být použita metoda vyššího zdanění některého zboží (např. luxusního), především pro vyšší příjmové vrstvy, nebo naopak tzv. plošná dotace na výrobu – dotování ceny zboží, jež nakupují hlavně nižší příjmové vrstvy. Další forma redistribuce je přímá, realizuje se pomocí sociálních peněžních transferů. Jde o dotace jednotlivcům a rodinám s nižšími příjmy (přídavky na děti). [1]

Stabilizační funkce se považuje za nejnovější. Jak uvádí Peková [1, s. 71], „*Stabilizační funkce veřejných financí využívá tvorby, rozdělení a použití peněžních fondů ke stabilizaci ekonomiky, makroekonomických veličin, a to zejména hospodářského růstu a zaměstnanosti.*“ Stabilizační funkce rozpočtu souvisí s ovlivňováním agregátní poptávky v národním hospodářství. Agregátní poptávka představuje úhrn všech výdajů subjektů ekonomiky, jako jsou např. domácnosti, firmy, stát, dovozci atd. Cílem této funkce je tlumit výkyvy hospodářského cyklu, stimulovat ekonomický růst, růst zaměstnanosti a zmírňovat inflační tlaky. [9]

1.3 Pojetí státního rozpočtu ČR

Na státní rozpočet lze pohlížet jako na:

- zákon,
- bilanci,
- peněžní fond,
- finanční plán,
- nástroj fiskální politiky,
- nástroj rozpočtové politiky.

Státní rozpočet je schvalován zákonodárnými orgány a ve většině států nabývá formy rozpočtového **zákona**. To znamená povinnost ministerstva financí podávat zprávu o jeho plnění zákonodárnému sboru. Případné změny státního rozpočtu musí být projednány a schvalovány znovu ve formě zákona. Z účetního pojetí je státní rozpočet chápán jako **balance** příjmů a výdajů, které se týkají rozpočtového období, jímž je zpravidla kalendářní rok. Z fondového hlediska je státní rozpočet centralizovaný **peněžní fond**, jenž je tvořen, rozdělován a používán především s využitím nenávratného a neekvivalentního způsobu rozdělování. Státní rozpočet je využíván jako významný **nástroj fiskální politiky** státu, jenž používá stabilizační funkci veřejných financí k utlumení výkyvů hospodářského cyklu. Dále lze státní rozpočet pojmut jako **nástroj rozpočtové politiky**, jejímž cílem je zajistit veřejné příjmy k financování veřejných výdajů. [3]

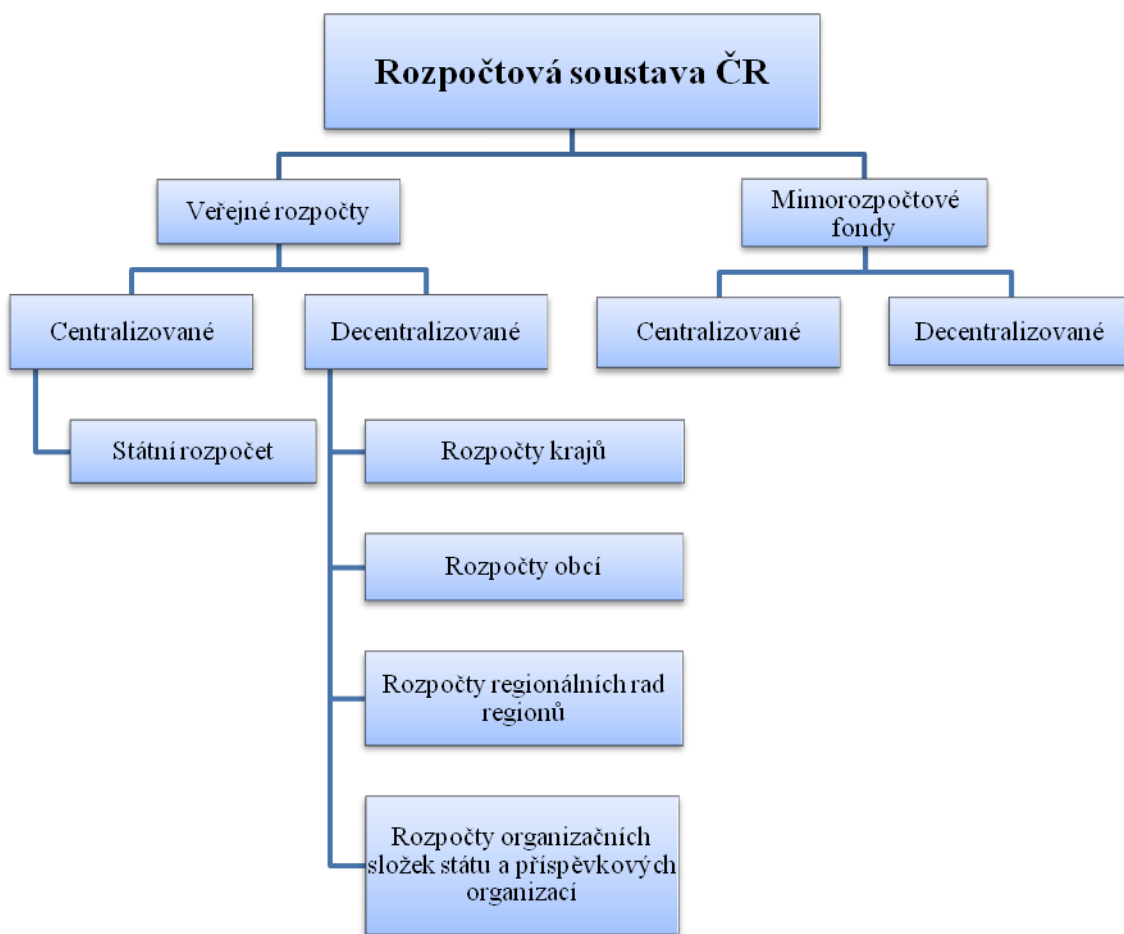
Státní rozpočet ČR představuje nejdůležitější veřejný rozpočet vůbec. Podílí se přibližně z 80 % na příjmech a výdajích celé rozpočtové soustavy. Financují se z něj národní veřejné statky, dále z něj plynou dotace do rozpočtů obcí, krajů a regionálních rad regionů, které jsou projevem přerozdělování uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. [4]

1.4 Rozpočtová soustava ČR

Rozpadem československé federace se mění struktura vládních úrovní, Česká republika se od 1. 1. 1993 stává unitárním státem, což mění složení vládních úrovní na republikovou

vládní úroveň – centrální orgány, vládní úřady, decentralizované úřady; municipální vládní úroveň – samospráva měst a obcí. [3]

V ČR se rozpočtová soustava řídí rozpočtovými pravidly v podobě dvou zákonů: jde o zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. V současné době se naše rozpočtová soustava skládá (viz obrázek 1) z veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů.

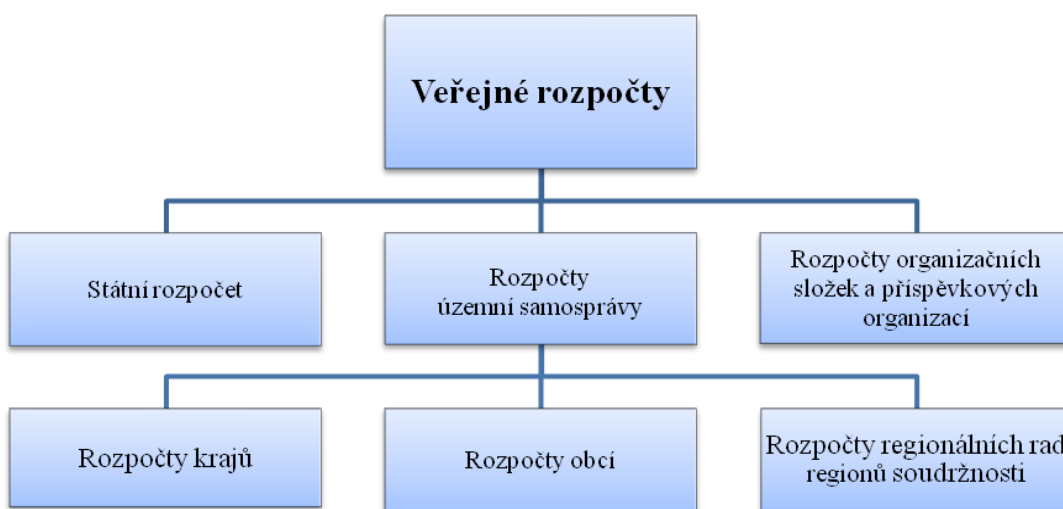
Zdroj: PEKOVÁ J., J. PILNÝ a M. JETMAR, Veřejná správa a finance veřejného sektoru, s. 166.

Obr. 1: Rozpočtová soustava ČR

1.4.1 Veřejné rozpočty ČR

Veřejný rozpočet shromažďuje a přerozděluje zpravidla veřejné prostředky, které podléhají veřejné kontrole a slouží k zajištění veřejných statků.

V České republice soustava veřejných rozpočtů zahrnuje státní rozpočet ČR, rozpočty územní samosprávy (krajů, obcí a regionálních rad regionů), dále rozpočty organizačních složek a příspěvkových organizací (viz obrázek 2). Tvoří nejvýznamnější část rozpočtové soustavy, protože jimi prochází největší objem veřejných finančních prostředků. Největší část veřejných příjmů v podobě daní prochází státním rozpočtem, který dále příjmy přerozděluje do rozpočtů územní samosprávy, do rozpočtů organizačních složek a příspěvkových organizací. [11]

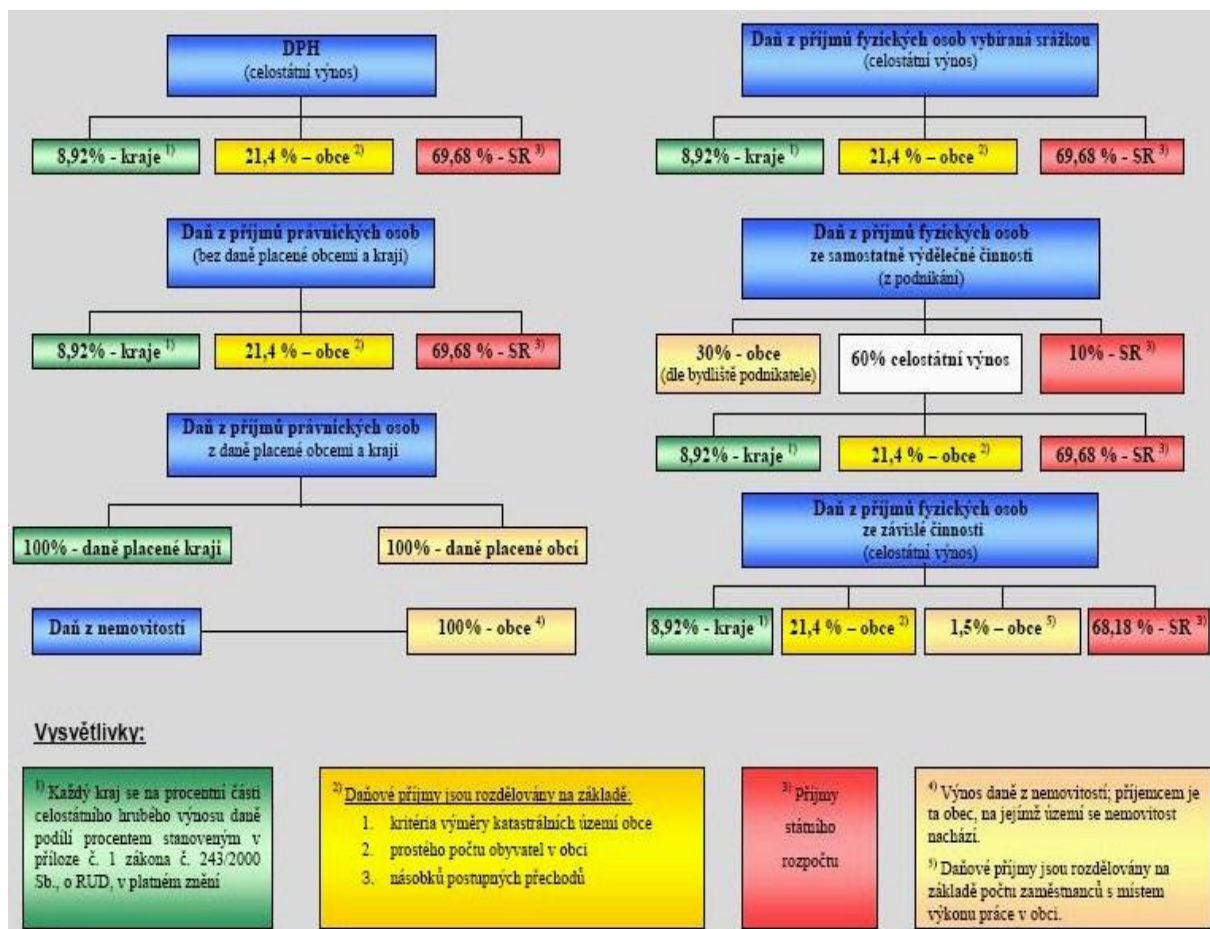

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 2: Veřejné rozpočty v ČR

Vznikem samostatné ČR dochází k zavedení nové daňové soustavy, která mění vztahy mezi rozpočty. Upravuje se daňové určení v rozpočtových pravidlech tak, aby došlo ke zvýšení samostatnosti municipalit. Zároveň jsou touto změnou generovány příjmy plynoucí přímo do státního rozpočtu a do místních rozpočtů. Dále se omezily přerozdělovací vztahy mezi státním rozpočtem a municipálními rozpočty z důvodu dělení o výnos daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti. [3]

Územní samospráva zajišťuje lokální a regionální veřejné statky a stále více i vybrané národní statky v přenesené působnosti. Kvůli tomu je důležité stanovit optimální daňové určení. Daňové určení říká, do jakého rozpočtu určitá daň či její podíl plyne (viz obrázek 6), toto určení upravuje zákon o rozpočtovém určení daní. [11]

Zdroj: Rozpočtové určení daní [online], [vid.2012-10-02]. Dostupné z:

<http://www.top09.cz/files/soubory/schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dani-od-1-1-2008.pdf>

Obr. 3: Rozpočtové určení daní k 1.1. 2008

Rozpočty územní samosprávy

Definice rozpočtů územní samosprávy podle Provažníkové a Sedláčkové [2 s. 57]: „Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako **decentralizované peněžní fondy**, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec (kraj) získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy, nebo prostřednictvím soukromého sektoru.“

Rozpočet obcí je od roku 1990 součástí rozpočtové soustavy a od roku 2001 se spolu s obnovením krajské úrovně stávají článkem rozpočtové soustavy i rozpočty krajů. Rozpočty územní samosprávy, jak se jim také říká, jsou významné s ohledem na reformu veřejné správy, která je založena na decentralizaci především alokační funkce. Od roku

2007 sem patří i rozpočty regionálních rad regionů. Regionální rady regionů jsou zřízeny ve všech regionech soudržnosti a jsou orgánem, který řídí regionální operační programy (ROP). Tyto programy čerpají prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj na období 2007–2013. Jsou zaměřeny na různé oblasti, například na služby cestovního ruchu, na dopravní infrastrukturu či na životní prostředí atd. [37] Význam rozpočtů územní samosprávy se zvyšuje v důsledku decentralizace pravomocí ze státu na místní samosprávu. Zvyšují se jejich pravomoci a zároveň i jejich odpovědnost. [11]

Rozpočty organizačních složek a příspěvkových organizací

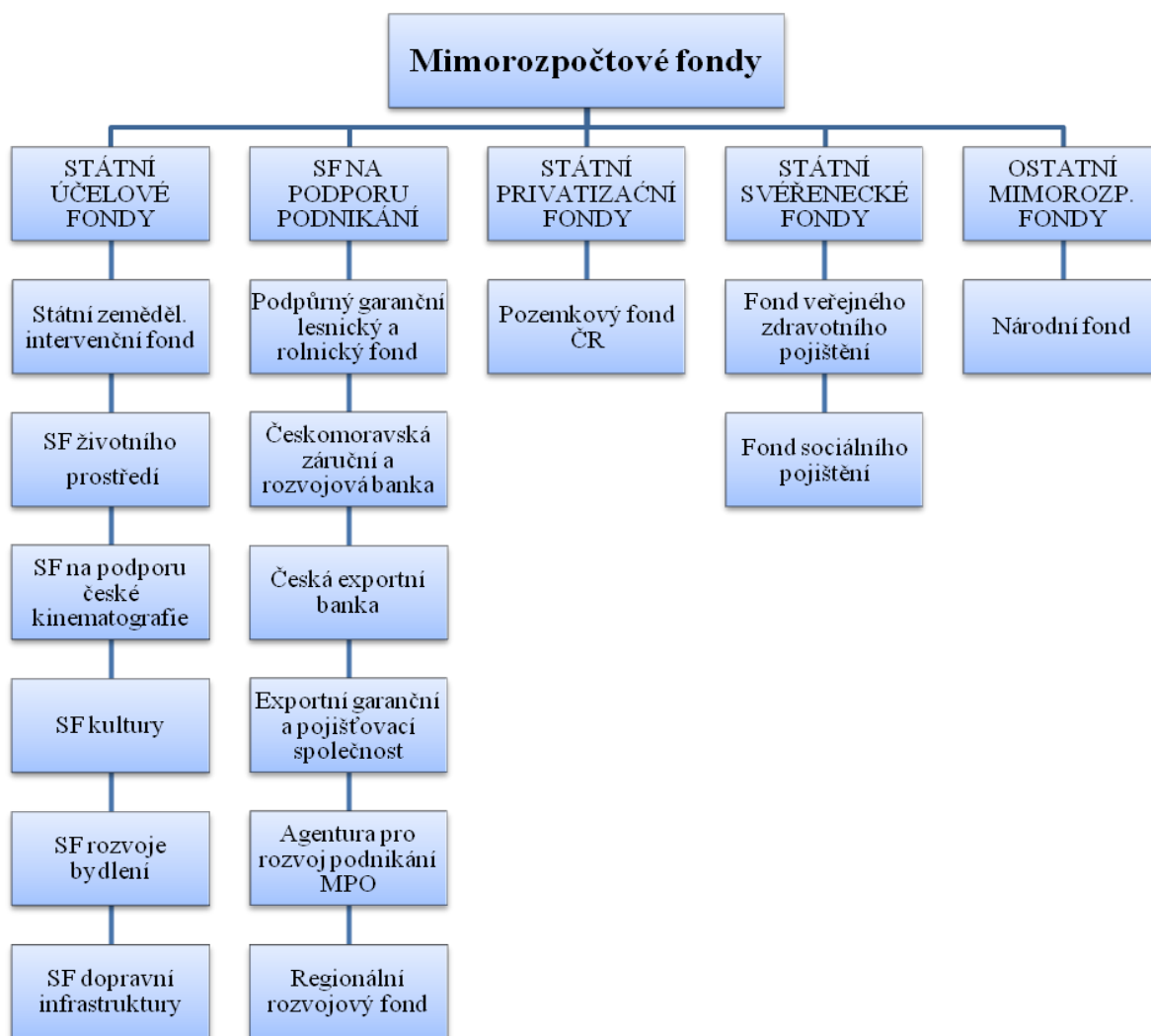
Organizační složky státu (OSS) a státní příspěvkové organizace (SPO) jsou neziskové organizace, zřizované na úrovni státu i na úrovni článků územní samosprávy. Činnosti těchto neziskových organizací jsou financovány z výdajů státního rozpočtu, jejich cílem je zajišťovat veřejné statky pro obyvatele buď bezplatně, nebo za uživatelský poplatek. OSS jsou orgány státní správy, zejména to jsou ministerstva, soudy, státní zastupitelství, Úřad vlády ČR, Kancelář prezidenta republiky aj. SPO jsou například v oblasti zdravotnictví fakultní nemocnice, v oblasti školství diagnostické ústavy atd. Rozdílem mezi OSS a SPO je právní subjektivita (mít práva a povinnosti), kterou má pouze SPO. Což znamená, že SPO je financována jak z výdajů státního rozpočtu, tak i z vlastních příjmů, na rozdíl od OSS, která je financována pouze z výdajů státního rozpočtu. Cílem organizací není maximální zisk, pokud jej dosáhnou, nesmí být rozdělen mezi zaměstnance, ale musí být použit na krytí činnosti, pro kterou byla organizace zřízena. [20]

Rozpočet OSS je stanoven správcem kapitoly SR, tj. zřizovatelem organizace. Zahrnuje pouze příjmy a výdaje, s kterými OSS hospodaří. Pokud organizace realizuje příjmy, jde o příjmy státního rozpočtu a výdaje představují opět výdaje státního rozpočtu. Výdaje je třeba odlišovat na výdaje potřebné k chodu organizace (mzdy) a veřejné výdaje, které mají být přerozděleny (sociální transfery). Obdobně se rozlišují i příjmy na veřejné příjmy (např. pojistné, daně) a poplatky na služby, které organizace poskytuje. [20]

1.4.2 Mimorozpočtové fondy ČR

Ve většině vyspělých zemí se počet mimorozpočtových fondů zvyšuje, to platí i v ČR. Tyto fondy jsou součástí rozpočtové soustavy z toho důvodu, že jsou zřizovány zákonem, jenž vymezuje zdroje fondů a účel jejich použití. Dále hospodaří s veřejnými prostředky, poskytují dotace různým subjektům na netržních principech. Hospodaření státních účelových fondů je zpravidla schvalováno současně se státním rozpočtem a je kontrolováno parlamentem. V zemích s rozvinutou tržní ekonomikou jsou jednotlivé druhy veřejných rozpočtů poměrně samostatné. Stupeň samostatnosti je v různých zemích ovlivněn řadou faktorů. Zejména u municipálních rozpočtů (měst a obcí) samostatnost vyplývá z rozpočtových pravidel dané země. Jde například o vymezení pravomoci ve zdanění (tj. jaké daně a jaké sazby těchto daní může municipalita uvalit na daňové poplatníky), rozpočtového určení (tj. určení svěřených a sdílených daní), či daňové určení (tj. výnos státních příjmů, stanovení, do jakého veřejného rozpočtu příjmy plynou a jaká je jejich část). Na druhou stranu míru samostatnosti municipálních rozpočtů ovlivňuje i jaké veřejné statky mají zabezpečovat a financovat. [3]

Mimorozpočtové fondy jsou fondy, které působí poměrně samostatně – mají vlastní příjmy a vlastní výdaje. Jsou spravovány odvětvovými ministerstvy a řídí se zvláštním zákonem (zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech). Do mimorozpočtových fondů patří státní účelové fondy (Státní zemědělský intervenční fond, Státní fond životního prostředí, Státní fond na podporu a rozvoj české kinematografie, Státní fond kultury, Státní fond rozvoje bydlení a Státní fond dopravní infrastruktury), státní privatizační fondy (Pozemkový fond ČR), státní svěřenecké fondy (Fond veřejného zdravotního pojištění a Fond sociálního pojištění), státní fondy na podporu podnikání (Podpůrný garanční lesnický a rolnický fond, Českomoravská záruční a rozvojová banka, Česká exportní banka, Exportní garanční a pojišťovací společnost, Agentura pro rozvoj podnikání ministerstva průmyslu a obchodu, Regionální rozvojový fond), a ostatní mimorozpočtové fondy (Národní fond). [6] Toto rozdělení popisuje obrázek 5.

Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B., A. MAAYTOVÁ, Veřejné finance s. 167.

Obr. 4: Rozdělení mimorozpočtových fondů ČR

Státní účelové fondy poskytují finanční prostředky různým subjektům na netržních principech – formou dotací či bezúročných půjček. Zaměřují se na financování určitého segmentu veřejného sektoru (například kultura, zemědělství, ...).

Fondy na podporu podnikání nemusí mít podobu veřejných fondů, představují zvláštní finanční instituce, které balancují na hraně veřejných financí a tržním sektorem. V několika případech fungují na tržním principu. Často se označují jako vládní agentury, jež mají za cíl podporovat zemědělství, export, malé a střední podnikání. Agentury jsou zakládány

příslušnými ministerstvy formou akciových společností, kde má stát podíl mezi 33 až 100 procenty.

Privatizační fondy sdružují prostředky z privatizace, tj. z prodeje bývalých státních podniků a ostatního národního majetku do vlastnictví soukromého sektoru. Do této skupiny patřil i Fond národního majetku, který byl roku 2005 zrušen sněmovnou.

Svěřenecké fondy představují takovou skupinu fondů, která spravuje svěřené prostředky od občanů, a to zejména na zdravotní a sociální pojištění. Mají nejdůležitější význam pro sektor veřejných financí.

Do **ostatních mimorozpočtových fondů** lze zahrnout Národní fond, který je upravován podle zákona o rozpočtových pravidlech. Tvoří ho prostředky plynoucí od EU, jiných zahraničních subjektů, ze státního rozpočtu, z rozpočtu obcí a krajů a jiných článků rozpočtové soustavy, ze soukromých zdrojů na realizaci společných rozvojových programů v ČR. Účet finančních prostředků tohoto fondu vede Česká národní banka. [11]

1.5 Rozpočtové zásady

Rozpočtovými zásadami se rozumí požadavky na konstrukci státního rozpočtu, které jsou nezbytné pro jeho správné fungování. Následně uvedenými zásadami by se měl řídit především státní rozpočet, ostatní veřejné rozpočty a celý rozpočtový proces. Rozpočet je sestavován na základě zásady (podrobněji o zásadách v příloze A):

- úplnosti,
- jednotnosti,
- reálnosti a pravdivosti,
- každoročního sestavování a schvalování,
- vyrovnanosti,
- publicity,
- přehlednosti,

- efektivnosti a hospodárnosti,
- přednosti výdajů před příjmy. [6]

1.6 Rozpočtový proces v ČR

Podle Hamerníkové [3 s. 47]: „*Rozpočtový proces je státem stanovená činnost orgánů finanční soustavy a některých dalších státních orgánů spojená se sestavením návrhu příslušného veřejného rozpočtu, s projednáváním a schvalováním veřejného rozpočtu, s jeho realizací během rozpočtového období a kontrolou plnění veřejného rozpočtu, ať již průběžnou během rozpočtového období, nebo následnou po jeho skončení.*“

V následujících odstavcích autorka čerpá z literatury od paní Hamerníkové a Maaytové [6].

Rozpočtové období trvá většinou jeden rok. V mnoha zemích se kryje s kalendářním rokem, což není podmínkou. Například ve Spojených státech amerických je rozpočtové období od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku, ve Velké Británii a v Japonsku je od 1. 4. do 31. 3. následujícího roku. V České republice je ale rozpočtové období shodné s kalendářním rokem, tedy od 1. 1. do 31. 12..

Proces schvalování rozpočtu se skládá ze čtyř základních fází. Jednotlivé kroky přípravy (viz příloha E) a schvalování návrhu rozpočtu jsou dány zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákonem č. 90/1995 Sb., o jednacím řádu Poslanecké sněmovny. Proces daného rozpočtu trvá více než 2 roky.

Ve státním rozpočtu se promítá celá hospodářská politika vlády, proto je schválení státního rozpočtu současně projevem důvěry vládě a její politice.

1) Příprava a projednávání návrhu rozpočtu ve vládě – návrh státního rozpočtu sestavuje ministerstvo financí, jež vychází z podkladů jednotlivých centrálních orgánů, resortů a potřeb samosprávních celků na transfery ze státního rozpočtu. Návrh vychází z výsledků hospodaření státu minulých rozpočtových období, z budoucího odhadu ekonomického vývoje národního hospodaření a dále ze záměrů hospodářské politiky.

2) Projednávání a schvalování návrhu v parlamentu – rozpočet je předán předsedovi sněmovny, nejpozději však do tří měsíců před začátkem rozpočtového roku. Předseda předá návrh rozpočtu k projednání rozpočtovému výboru. Schválení rozpočtu se koná ve třech čteních. V prvním čtení se projednávají příjmy, výdaje, saldo, vypořádání salda, rozpočty krajů a obcí aj. Sněmovna tyto údaje schválí nebo je vrátí vládě přepracovat. Druhé čtení zahrnuje vyjádření navrhovatele a podrobnou diskuzi o pozměnění návrhů. Pokračuje třetí čtení, jež lze zahájit nejdříve 48 hodin po ukončení druhého čtení. V tomto třetím čtení se sněmovna usnese a buď vysloví souhlas s návrhem zákona o státním rozpočtu, tzn. že návrh rozpočtu byl přijat a bude uveřejněn ve Sbírce zákonů, vysloví-li nesouhlas, bude otázka financování řešena na základě rozpočtového provizoria, tedy bez přítomnosti určité právní normy. To znamená, že se zákon o státním rozpočtu bude řídit velikostí příjmů a výdajů schválených pro rok minulý, což je ve skutečnosti uvolnění příjmů a výdajů celkem ve výši jedné dvanáctiny pro jednotlivé kategorie státního rozpočtu.

3) Implementace rozpočtu – znamená vlastní hospodaření na základě sestaveného rozpočtu. Ministerstvo financí zodpovídá za zajištění příjmové strany rozpočtu a za realizaci výdajů jsou odpovědní správci příslušných orgánů, například ministři či vedoucí ústředních orgánů.

4) Kontrola plnění rozpočtu – je zajištěna Ministerstvem financí ČR a Nejvyšším kontrolním úřadem, nárok na kontrolu má i vláda a zákonodárny orgány. Každé čtvrtletí sestavuje MF ČR zprávu o vývoji hospodaření státního rozpočtu. Tyto čtvrtletní zprávy jsou schvalovány vládou a předkládány poslanecké sněmovně. S koncem kalendářního roku připraví MF ČR státní závěrečný účet, který slouží ke kontrole hospodaření vlády s penězi v průběhu roku. Vláda schválí návrh státního závěrečného účtu. Nejpozději do 30. dubna příštího roku vláda povinně předloží návrh státního závěrečného účtu ke schválení poslanecké sněmovně. Sněmovna rozhodne o využití přebytku nebo uhrazení schodku rozpočtu dle návrhu vlády.

V České republice se uvádí tato soustava rozpočtových orgánů od vrcholného orgánu:

- Ministerstvo financí ČR,
- finanční ředitelství,
- finanční úřady,
- finanční odbory municipálních orgánů a organizací.

V tuzemsku se nachází celkem 199 finančních úřadů, které se nacházejí zpravidla v obci s rozšířenou působností a 8 finančních ředitelství. Finanční úřady a finanční ředitelství dohromady tvoří tzv. soustavu územních finančních orgánů. [1]

1.7 Rozpočtová skladba ČR

Rozpočtovou skladbu charakterizuje systematické, jednotné, přehledné a závazné třídění rozpočtových příjmů a výdajů dle příslušných hledisek třídění. Rozpočtová klasifikace umožňuje: jednotnost a přehlednost rozpočtů a mimorozpočtových fondů, porovnatelnost příjmů a výdajů v čase i prostoru, zabezpečení potřebné informace a jejich využití ve veřejné politice. [11]

Díky tomu přesně analyzuje hospodaření a krytí deficitu rozpočtu. Nynější rozpočtová skladba ČR vyhovuje mezinárodním požadavkům – příjmy a výdaje třídí jako peněžní operace. Peněžní operace jsou chápány jako příjem peněz na bankovní účty a výdej peněz z bankovních účtů, které jsou založeny u peněžních ústavů. [11]

Rozpočtová skladba představuje povinné třídění příjmů a výdajů ve veřejných rozpočtech z různých hledisek – kapitolní, druhové a funkční.

Kapitolní rozdělení (viz příloha B) se zejména využívá u příjmů a výdajů státního rozpočtu. Jde o třídění podle jednotlivých kapitol (orgánů a institucí) jako části rozpočtové soustavy. [4] Definice kapitol podle Jílka [4 s.108]: „*Kapitolami zřízenými ze zákona se rozumějí kapitoly, zřízené pro ministerstva a ostatní ústřední orgány státní správy a pro státní organizace zvláštním zákonem, v němž je uvedeno, že tyto organizace mají*

samostatnou kapitolu ve státním rozpočtu, nebo že mají samostatný vztah ke státnímu rozpočtu, nebo že mají postavení ústředního orgánu státní správy, popřípadě že mají postavení ústředního orgánu státní správy pro rozpočtové účely.“

Druhové členění (viz příloha C) rozděluje veškeré příjmy a výdaje v celé rozpočtové soustavě. Je povinné pro každý článek rozpočtové soustavy. Důležité je rozdělení příjmů a výdajů veřejných rozpočtů na běžné příjmy a výdaje (vztahují se k určitému rozpočtovému období) a na kapitálové příjmy a výdaje (vztahují se k několika rozpočtovým obdobím). [11] Ve 2. a 3. kapitole autorka bude používat právě toto členění.

Funkční třídění (viz příloha D) je závislé na účelu, podle kterého jsou prostředky vynakládány v rámci zajišťování potřeb. Nejvyšší jednotkou jsou skupiny, jež jsou označeny číslem (skupina 1). Další jednotkou jsou oddíly, které se dále třídí na pododdíly. Oddíly jsou označeny trojmístným číslem, kde první dvě čísla vykazují kompetenci k oddílu. Pododdíly se třídí na paragrafy se čtyřmístným symbolem, jsou nejnižším článkem funkčního dělení. [4]

1.8 Struktura státního rozpočtu ČR

Státní rozpočet slouží k přerozdělení peněz v ekonomice tak, aby stát mohl efektivně fungovat. Podle toho, jak je rozpočet sestaven, ovlivňuje celkové hospodaření státu. Podstatou je, že soustřeďuje celkové příjmy státu (národní důchod), které jsou využity k financování netržních činností státu. Mezi hlavní netržní činnosti státu patří např. financování sociálního zabezpečení, podpory v nezaměstnanosti, starobních důchodů, sociálních dávek pro domácnosti s nedostatečnými příjmy, zdravotnictví, školství, obrany země, policie, požární ochrany, náklady na státní správu atd.

Rozpočet státu lze chápat jako finanční plán, který shrnuje celkové (předpokládané) státní příjmy a výdaje za celý rok. Podle výše předpokládaných příjmů a výdajů může nabývat tří podob. V případě, že jsou předpokládané příjmy rovny předpokládaným výdajům, jde o **vyrovnaný** státní rozpočet. Pokud jsou předpokládané příjmy státu větší než státní výdaje, rozpočet je označován jako **přebytkový**. Posledním případem je **deficitní**

(schodkový) rozpočet, který vznikne, jestliže státní výdaje převýší státní příjmy. Rozdílu mezi celkovými příjmy a výdaji se říká **saldo** rozpočtu. [9]

Při klasifikaci příjmů a výdajů státního rozpočtu se státní rozpočet musí řídit závaznými pravidly rozpočtové skladby. Na základě těchto pravidel jsou položky rozděleny druhově do jednotlivých tříd a podtříd. Více o rozpočtové skladbě v subkapitole 1.7.

Základní rozdělení příjmů státního rozpočtu v České republice je do čtyř tříd. Tyto třídy jsou **daňové** (1. tř.), **nedaňové** (2. tř.), **kapitálové** (3. tř.) a **přijaté dotace** (4. tř.). Výdaje se člení na **běžné** (5. tř.), **kapitálové** (6. tř.) a **financování** (8. tř.), podrobněji v příloze C.

Tab. 1: Schéma státního rozpočtu ČR

Příjmy	Výdaje
Běžné: <ul style="list-style-type: none"> - daňové (tř. 1) – svěřené daně - sdílené daně (daň z příjmů, DPH, daň z minerálních olejů) - cla - správní poplatky* - povinné příspěvky na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti** - nedaňové (tř. 2) <ul style="list-style-type: none"> - příjmy z pronájmu majetku - od OS, PO, od podniků - odvody ČNB - přijaté úroky - přijaté sankce za porušení rozpočtové kázně - ostatní - přijaté dotace (tř. 4 – část) - běžné neinvestiční dotace z mimorozpočtových fondů apod. Kapitálové (tř. 3): <ul style="list-style-type: none"> - z prodeje akcií a majetkových podílů (tř. 8) - příjmy z emise státních obligací (tř. 8) - přijaté splátky z vládních úvěrů, půjček (tř. 8) - ostatní (tř. 3) 	Běžné (tř. 5) – neinvestiční <ul style="list-style-type: none"> - alokační: <ul style="list-style-type: none"> - mzdy a platy - povinné pojistné za zaměstnance - materiálové - energie apod. - redistribuční: <ul style="list-style-type: none"> - transfery – dotace - neúčelové - účelové - OS, PO, podnikům, občanským sdruž., obcím a krajům, mimorozpočtovým fondům - úroky - starobní důchody, pozůstalostní důchody atd. - sociální dávky - platby do zahraničí - ostatní – např. poskytnuté návratné finanční výpomoci Kapitálové (tř. 6) – investiční výdaje: <ul style="list-style-type: none"> - na hmotný a nehmotný majetek - nákup cenných papírů (tř. 8) - poskytnuté investiční účelové dotace OS, PO, obcím a krajům - investiční půjčky poskytnuté různým subjektům - splátky úvěrů, půjček (tř. 8) - ostatní

* Podle platné rozpočtové skladby jsou zařazeny do daňových příjmů, ** mají také daňový charakter.

Pozn. OS = organizační složka, PO = příspěvková organizace, ČNB = Česká národní banka

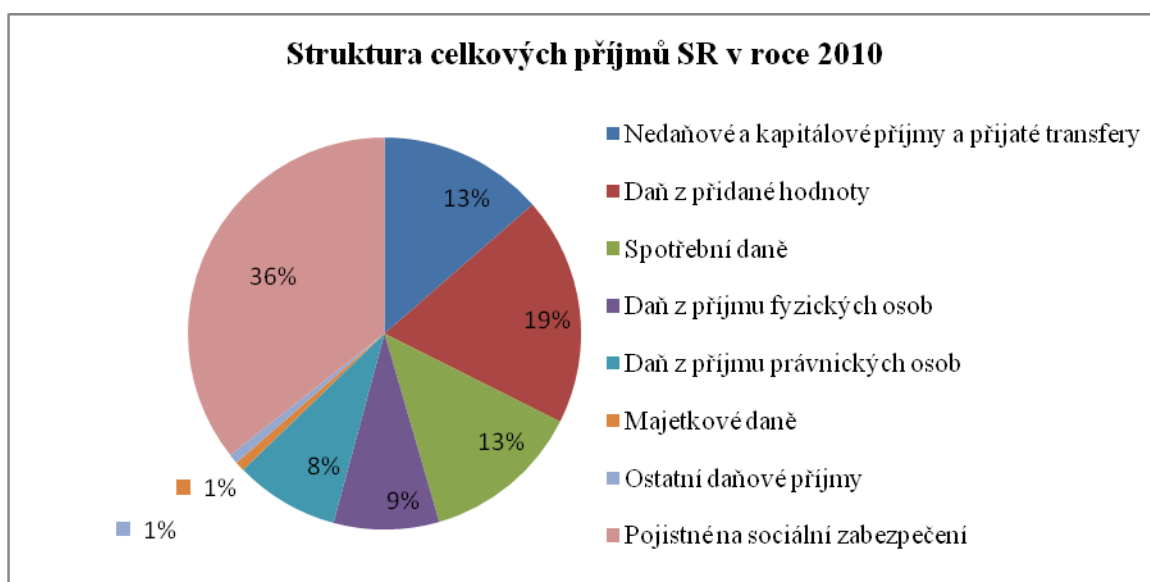
Zdroj: PEKOVÁ, J., Veřejné finance, úvod do problematiky, s. 153.

Celkovou strukturu příjmů a výdajů SR zobrazuje tabulka 1. V tabulce jsou příjmy a výdaje rozděleny podle **druhového** členění rozpočtové skladby.

2 Příjmy státního rozpočtu ČR

Pro zpracování této kapitoly, není-li označeno jinak, byla použita literatura od J. Pekové [11]. Budou představeny daňové, nedaňové příjmy státního rozpočtu a sociální zabezpečení. Z daňových příjmů se autorka bude orientovat zejména na daň z přidané hodnoty (DPH), daň z příjmu fyzických osob (DPFO) a daň z příjmu právnických osob (DPPO). Ostatní daně nejsou z hlediska příjmů do státního rozpočtu příliš významné. V praktické části bude provedena analýza sazby a inkasa těchto daní v časové řadě od roku 2007 do roku 2011.

Charakteristika příjmů podle Kinšta [5 s. 18]: „*Příjmy rozumíme veškeré nenávratně inkasované prostředky, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček, poskytnutých za účelem rozpočtové politiky. Nezahrnují na druhé straně návratná inkasa povahy přijatých výpůjček a přijaté splátky půjček poskytnutých za účelem řízení likvidity.*”

Zdroj: MF ČR, státní závěrečný účet 2010 [online], [vid. 2012-10-20]. Dostupné z:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/SZU2010_C_II_pdf.pdf

Obr. 5: Struktura celkových příjmů v roce 2010

Z obrázku 5 je zřejmé, že největším příjmem státního rozpočtu jsou povinné příspěvky na sociální zabezpečení, dalším významným příjmem je daň z přidané hodnoty. Naopak nejmenší podíl příjmů plyne z majetkových daní a z ostatních daňových příjmů. Do budoucna lze očekávat zvýšení příjmů této daně, a to z důvodu zvýšení její sazby. V roce 2012 došlo ke zvýšení snížené sazby DPH z 10 % na 14 % a zvýšená sazba DPH zůstala na 20 %. Od roku 2013 se plánuje opět zvýšení o 1% bod jak u snížené sazby, tak u zvýšené sazby. Snížená sazba by tedy vzrostla na 15 % a zvýšená sazba dosáhne 21 %.

2.1 Charakteristika daně

Právo uvalovat daně na subjekty má stát, tzn. že má **daňovou pravomoc**. Omezenou daňovou pravomoc má územní samospráva, například může stanovit místní poplatky. Daň představuje transfer od občanů a firem do rozpočtu. Definice daně říká, že **daň je povinná, nenávratná a neekvivalentní platba**. Povinná platba má význam nedobrovolné, pravidelně se opakující platby ze zákona. Nenávratná platba znamená, že daň se poplatníkovi nevrací, je-li správně vypočtena. Vrací se pouze v tom případě, jde-li o přeplatek daně. Neekvivalentní platba vyjadřuje fakt, že subjekt platící daně, nedostává z rozpočtu statek, službu ani peněžní transfer.

Základní konstrukční prvky daně jsou:

- předmět daně,
- subjekt daně,
- základ daně,
- sazba daně,
- tzv. korekční prvky - osvobození od daně, odpočty ze základu a slevy na dani,
- správce daně,
- rozpočtové určení daní (ukazuje obrázek 3 výše),
- platební podmínky – určují zásady a termíny placení daní. [14]

Veličina, ze které se daň vybírá, se označuje jako **předmět daně**, mnohdy lze předmět daně odvodit ze zákona (např. zákon o dani z příjmů). **Subjektem daně** je podle zákona osoba, která je povinna odvádět či platit daň. Daňové subjekty se dělí na poplatníky

a plátce. Důležité je, že poplatníkem je osoba, jejíž majetek či příjem je dani podroben. Plátce je povinen daň vybrat, či srazit od jiných subjektů a pod svou odpovědností odvést do veřejného rozpočtu. **Základem daně** se rozumí předmět daně ve fyzických (kus, tuna) či hodnotových jednotkách (Kč). **Sazba daně** může být pevná či procentní. Pevná sazba představuje absolutní částku v Kč na měrnou jednotku, používá se u spotřebních daní (viz obrázek 6). Procentní sazba daně vyjadřuje procento ze základu daně, který je zobrazen v peněžních jednotkách. Procentní sazba může mít **proporcionální, progresivní nebo degresivní** charakter. Příkladem proporcionální sazby daně je daň z příjmu právnických osob (DPPO), kdy sazba daně je neměnná i v případě, že se mění výše základu daně. Progresivní sazba daně znamená, že sazba roste se zvyšováním základu daně. Výjimečně používaná sazba je degresivní, kdy sazba daně klesá s růstem základu daně. [7]

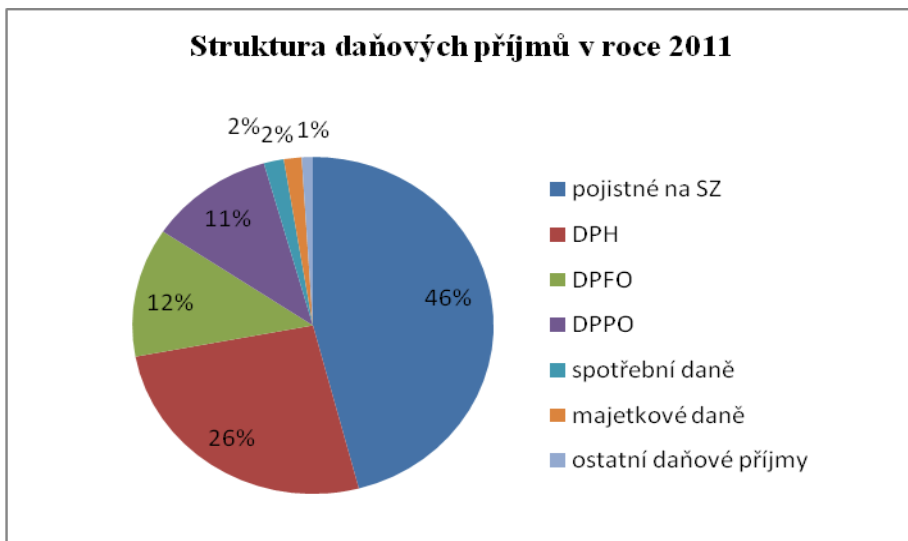
2.2 Daňové příjmy státního rozpočtu

Příjmy státního rozpočtu ČR vymezuje zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech, konkrétně paragraf 6. Největší skupinu příjmů státního rozpočtu tvoří běžné příjmy, především **daňové příjmy**, které se pravidelně opakují. Tyto příjmy tvoří cca 94 % všech příjmů, pokud se do nich řadí i příspěvky na sociální zabezpečení. Kapitálové příjmy jsou v ČR velmi malé. Dalším hlavním příjmem jsou cla, případně vývozní a dovozní daně. Výši cel zobrazuje celní sazebník. Cla a daně jsou překážkou mezinárodního obchodu, a proto se od nich postupně upouští.

Příjmy z daní společně se sociálním pojištěním a veřejným zdravotním pojištěním tvoří ve vyspělých zemích, tedy i v ČR, největší část příjmů státního rozpočtu. To dokládá i obrázek 6, který zobrazuje strukturu daňových příjmů v roce 2011. Dále nejvíce přispívají do příjmů státního rozpočtu DPH, DPPO, DPFO. Tyto daně budou v následujících subkapitolách popsány podrobněji.

Mezinárodní ukazatel, který vyjadřuje podíl příjmů z celkově vybraných daní ku hrubému domácímu produktu, se nazývá **daňová kvóta**. Pokud se do daňových příjmů zahrnuje sociální pojištění, zdravotní pojištění, cla a místní daně jedná se o **souhrnnou daňovou**

kvótu. Souhrnná daňová kvóta tak zobrazuje míru daňového zatížení státu. V ČR se souhrnná daňová kvóta pohybuje okolo 34,5 %.

Zdroj: Česká národní banka [online], [vid. 2012-10-21]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=B&p_lang=C

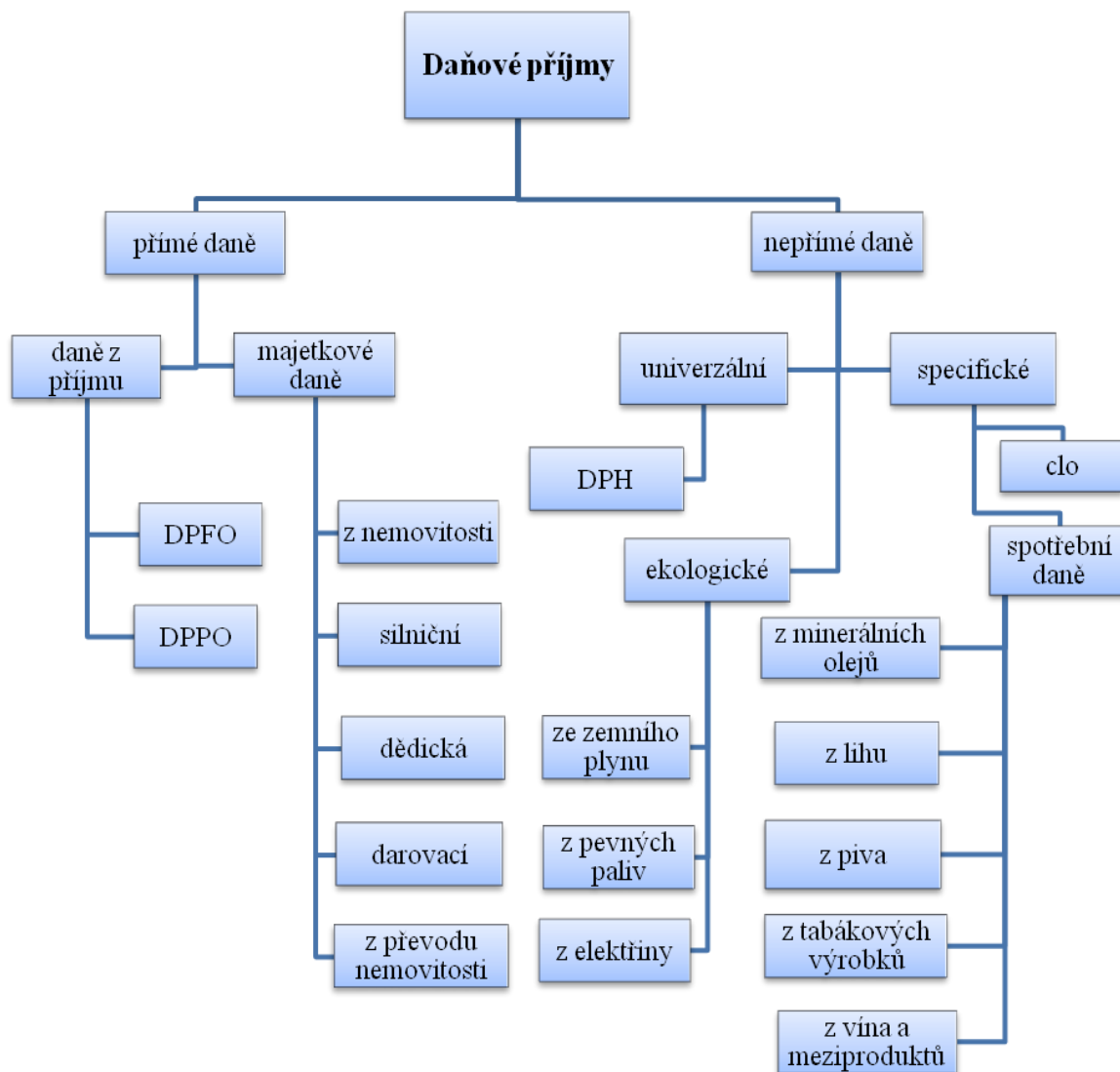
Obr. 6: Struktura daňových příjmů v roce 2011

Členění podle dopadu daňových příjmů rozděluje **přímé a nepřímé daně** (ilustruje obrázek 7). Přímé daně platí poplatník přímo ze svého důchodu či majetku, poplatník daň sám vypočítává a odvádí. Nepřímé daně plátce z vlastního důchodu neodvádí, daň je placena a vybírána v cenách zboží a služeb.

Všeobecně lze říci, že zvyšování sazeb nepřímých daní zanechává dopad daňového břemene na spotřebitelé, avšak zvyšování přímých daní vede k omezení disponibilního důchodu podnikatelů. Současným trendem v zemích Evropské unie je růst daní nepřímých, jedním z důvodů je např. menší pravděpodobnost daňových úniků, větší fiskální výnos, snižování zdanění zisku, což vede k většímu množství volných finančních prostředků podnikatelů. [14]

Zvláštní skupinou jsou tzv. příjmy daňového charakteru. Patří sem zdravotní pojištění, povinné příspěvky na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti i místní poplatky (tyto jsou součástí souhrnné daňové kvóty). Příjmy daňového charakteru jsou nazývány

proto, že nesplňují všechny podmínky k zařazení do pojmu daní, a proto nejsou vyobrazeny na obrázku 7, mají jen některé vlastnosti přibližující se daním, např. jde o povinné platby, jejichž výše je určena převážně podle výše důchodu. [13]

Zdroj: Upraveno podle PEKOVÁ J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 327.

Obr. 7: Daňové příjmy

Klasifikace daní podle OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) je důležitá pro statistické zpracování údajů a pro mezinárodní srovnávání. Tato klasifikace se též nazývá institucionální. Základem je rozdělení daní do šesti hlavních skupin, které třídí daně podle předmětu zdanění současně podle subjektu a podle účelu. Dalším významným

aspektem je členění podle toho, zda jsou daně placeny domácnostmi nebo podniky. Toto rozdělení zahrnuje mezi daně i sociální pojištění. Hlavní skupiny daní podle OECD jsou:

- daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů,
- příspěvky na sociální zabezpečení,
- daně z mezd a pracovních sil,
- daně majetkové,
- daně ze zboží a služeb,
- ostatní daně. [13]

Celkovou klasifikaci daní podle OECD i s podskupinami uvádí příloha F.

2.2.1 Sociální zabezpečení v ČR

Sociálnímu zabezpečení se zde autorka věnuje z toho důvodu, že v praktické části bude sledován jeho příspěvek do státního rozpočtu jak za zaměstnance, tak za zaměstnavatele i za osoby samostatně výdělečně činné v období posledních pěti let (viz tabulka 8).

Sociální zabezpečení je součástí sociální politiky a zároveň je prostředkem k uskutečňování jejích cílů. Nejrozsáhlejší pojetí sociálního zabezpečení lze chápat jako souhrn veškerých sociálních institucí poskytujících občanům poradenství, ochranu, materiální a peněžní dávky, služby a ústavní péči k uspokojení jejich potřeb, jež jsou uznány společností. Hamerníková a Maaytová ve své publikaci definují sociální zabezpečení [6 s. 143], „*jako soubor institucí, zařízení a opatření, jejichž prostřednictvím a pomocí se uskutečňuje předcházení, zmírňování a odstraňování následků sociálních událostí občanů.*“ Mezi základní sociální události, které sužují obyvatelstvo, patří vysoký věk, invalidita, smrt příbuzného, narození dítěte, nemoc, těhotenství či úraz.

Sociální zabezpečení stát financuje prostřednictvím:

- povinného příspěvku na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti,
- povinného veřejného zdravotního pojištění.

Oba příspěvky se řídí speciálním zákonem¹, který stanovuje **poplatníky**, dále **vyměřovací základ pojistného, sazby pojistného, období a lhůty** placení pojistného.

Do povinného příspěvku na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti se zahrnuje **nemocenské pojištění, důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti**. Tento příspěvek pojištěnci odvádí do státního rozpočtu. Poplatníky jsou zaměstnanci, zaměstnavatelé a OSVČ. Veřejné zdravotní pojištění musí platit všichni občané ČR, zdržují-li se trvale na území republiky. Poplatníky jsou tedy zaměstnanci, zaměstnavatelé, OSVČ, osoby bez zdanitelných příjmů a stát. Stát platí za nevýdělečné osoby, což jsou děti, studenti, důchodci, matky na mateřské dovolené. Tyto osoby jsou označovány jako státní pojištěnci. Zdravotní pojištění je příjmem do mimorozpočtového fondu – do Fondu veřejného zdravotního pojištění. Sazby pojištění přehledně ukazuje tabulka 2.

Tab. 2: Sazby pojistného v ČR v roce 2012 (údaje jsou v %)

	Veřejné zdravotní pojištění	Nemocenské pojištění	Důchodové pojištění	Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	Celkem
Zaměstnanec	4,5	0,0	6,5	0,0	11,0
Zaměstnavatel za zaměstnance	9,0	2,3	21,5	1,2	34,0
OSVČ	13,5	2,3*	28,0	1,2	45,0
Osoba bez ZdP	13,5	-	-	-	13,5
Státní pojištěnec	13,5	-	-	-	13,5

*OSVČ má dobrovolnou účast na nemocenském pojištění (neplatí-li je, nedostává dávky v nemoci)

ZdP – zdanitelné příjmy

Zdroj: PEKOVÁ J., Veřejné finance – úvod do problematiky, s. 284. Upraveno dle aktualizovaných dat [online], [vid. 2012-10-22]. Dostupné z:

<http://www.vachtova.cz/images/articles/273/sazby-zdravotniho-a-socialniho-pojisteni-2012.pdf>

¹ Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 592/1991 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů

2.2.2 Daň z příjmu

Daně z příjmu jsou velmi významné z hlediska příjmů do státního rozpočtu. Dělí se podle subjektu na daň z příjmu fyzických osob a na daň z příjmu právnických osob. Právní předpis upravující daň z příjmu se nazývá Zákon o dani z příjmu (ZDP). Výchozí pro určení příjmů, které se budou zdaňovat, je rezidence poplatníka. Daňovým rezidentem je osoba, která má na území ČR bydliště nebo se zde zdržuje alespoň 183 dnů v kalendářním roce. Rezident zdaňuje příjmy plynoucí ze zdrojů na území ČR i ze zahraničí. Daňovým nerezidentem je osoba, která nemá bydliště na území ČR ani se zde nezdržuje (do této skupiny patří např. zahraniční studenti). Nerezident zdaňuje pouze tu část příjmů, která mu plyne ze zdrojů na území ČR. Aby nedošlo ke dvojímu zdanění příjmů poplatníka v obou státech, existují tzv. smlouvy o zamezení dvojího zdanění. Ty jsou nadřazené rezidenci poplatníka ze zákona v ČR. [14]

Daň z příjmu fyzických osob

DPFO je univerzální daní, což znamená, že této dani jsou podrobeny veškeré peněžní a nepeněžní příjmy fyzických osob. Příkladem nepeněžního příjmu mohou být vzájemně poskytnuté služby dvou živnostníků². Předmět DPFO je příjem, z kterého je daň placena (§ 3 odstavec 1 ZDP) a zahrnuje:

- příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky,
- příjmy z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,
- příjmy z kapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- ostatní příjmy.

U každé skupiny příjmů se musí zjistit tzv. dílčí základ daně. Obecně se dílčí základ daně vypočítá tak, že dané příjmy se sníží o prokazatelné výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Sečtením všech pěti dílčích základů daně vznikne základ daně z příjmů fyzických osob. Základní kroky výpočtu DPFO ukazuje tabulka 3. Od základu daně se odečítají odpočty. Nejčastějšími příklady odpočtu mohou být (uvedené částky představují maximum za zdaňovací období – kalendářní rok): úroky z úvěrů na bytové potřeby 300 000 Kč,

² Pro ocenění nepeněžních příjmů se používá zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku

příspěvky na penzijní pojištění 12 000 Kč, pojistné na životní pojištění 12 000 Kč aj. Po uplatnění odpočtu vyjde snížený základ daně, který se násobí sazbou daně, ta je lineární a činí 15 %. Dále mohou být odečteny slevy na dani (např. sleva na poplatníka, na studenta, na vyživované dítě, na manželku...) a konečně nám vyjde daň po slevách, která prezentuje DPFO. [7]

Tab. 3: Výpočet daně z příjmu fyzických osob

základ daně
- odpočitatelné položky (odpočty)
= snížený základ daně
* sazba daně
= základní částka daně
- slevy na dani
= daň po slevách

Zdroj: VANČUROVÁ A., L. LÁCHOVÁ, Daňový systém ČR 2008, s. 136.

Zdaňovacím obdobím DPFO je kalendářní rok. Daňové přiznání je povinen podat každý, jehož příjmy přesáhly 15 000 Kč správci a zaplatit daň do 31. 3. (výjimka je do 30. června, pokud přiznání podává daňový poradce) následujícího roku. Správce DPFO je místně příslušný finanční úřad poplatníka. Daň se platí v průběhu roku a má podobu tzv. záloh.

Daň z příjmu právnických osob

Podle ZDP jsou poplatníky DPPO osoby, které nejsou fyzickými osobami, organizační složky státu a podílové fondy. Zpravidla to jsou obchodní společnosti, které jsou založeny za účelem dosažení zisku, tzv. podnikatelské subjekty či nepodnikatelské subjekty, což jsou subjekty, které nebyly založeny za účelem dosažení zisku (investiční fondy, penzijní fondy, veřejné vysoké školy, obecně prospěšné organizace...). [7]

Předmětem daně jsou podnikatelské subjekty, které podléhají DPPO veškerými příjmy z činnosti a z nakládání majetkem, naopak nepodnikatelské subjekty podléhají DPPO v omezeném rozsahu. Výpočet daně u nepodnikatelských subjektů se mírně liší (například sazbou daně).

Zdaňovacím obdobím může být kalendářní rok, hospodářský rok (za sebou jdoucích 12 měsíců, přičemž 1. měsícem není leden) či účetní období (období delší než 12 měsíců).

Jestliže jsou právníckými osobami podnikatelské subjekty, musí vést účetnictví. Z tohoto důvodu je základ daně zjišťován z výsledku hospodaření před zdaněním. Výsledek hospodaření je upravován o příjmy vyňaté ze základu daně, o příjmy osvobozené a další položky (viz tabulka 4).

Základ daně se dále upravuje (podobně jako u fyzických osob). Odečítají se od něj odpočty, tím se zjistí snížený základ daně, který se vynásobí sazbou daně. Sazba DPPO je lineární, stejně jako DPFO, a činí 19 % pro rok 2012. U penzijního, podílového a investičního fondu je sazba daně 5 %. Výši daně lze upravit ještě o slevy na dani (sleva na zaměstnance se zdravotním postižením). Poté je vyčíslena konečná daň z příjmu právníckých osob.

Tab. 4: Výpočet základu daně z příjmu právníckých osob

výsledek hospodaření před zdaněním
- příjmy vyňaté z předmětu daně
- osvobozené příjmy
- příjmy nezahrnované do základu daně
+ - očištění o rezervy a opravné položky, které nejsou uznány jako daňové
+ účetní náklady, které nejsou uznanými daňovými náklady
+ - očištění o zaúčtované položky, které se v základu daně uznávají, jen jsou-li zaplacený
+ - korekce základu daně předešlých zdaňovacích období
= základ daně

Zdroj: VANČUROVÁ A., L. LÁCHOVÁ, Daňový systém ČR 2008, s. 69.

Daňové přiznání podávají právnícké osoby nejpozději do 3 měsíců po skončení zdaňovacího období. Osoby, které podléhají povinnému auditu, podávají daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po skončení zdaňovacího období. Poslední den lhůty je zároveň posledním dnem splatnosti daně. V průběhu roku se daň platí v podobě záloh, buď s půlroční periodicitou, nebo s tříměsíční periodicitou, záleží na velikosti poslední daňové povinnosti. [7]

2.2.3 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty se v ČR uplatňuje od roku 1993, je jednou z nejmladších daní. DPH představuje základ celé daňové soustavy a to z toho důvodu, že je daní nejvýnosnější. Daň právně upravuje zákon o dani z přidané hodnoty³. DPH je zároveň jediná daň, která je v souladu s EU. Základní myšlenkou podle Vančurové a Láchové [7 s. 221]: „*Daň je vybírána na každém stupni zpracování, avšak nikoli z celého obratu, ale pouze z toho, co bylo k hodnotě statku na daném stupni přidáno. Zdaňuje se tedy jen **přidaná hodnota**.*“

DPH je daň nepřímá (poplatníci plní svoji povinnost prostřednictvím plátců daně, kteří daň vybírají a odvádějí) a univerzální (vztahuje se na všechny podnikatelské subjekty a činnosti).

Existují dvě sazby daně:

- snížená sazba – platí pro základní výrobky a služby (např. základní potraviny, knihy, veřejná doprava, ...),
- základní sazba – platí pro ostatní výrobky a služby. [14]

V roce 2012 činí snížená sazba daně 14 % a základní sazba 20 %. Od roku 2013 se plánuje zvýšení o 1% bod jak u snížené sazby, tak u základní sazby. Snížená sazba by tedy vzrostla na 15 % a základní sazba by měla dosáhnout 21 %.

Subjektem daně je tzv. **osoba povinná k dani**, což je právnická či fyzická osoba, která uskutečňuje ekonomickou činnost. Dále to může být i právnická osoba, která nebyla založená za účelem dosažení zisku, např. veřejnoprávní subjekty (pokud uskutečňují zákonem stanovená plnění). Ekonomická činnost je podle zákona definována jako činnost výrobců, obchodníků, poskytovatelů služeb, zemědělská výroba, soustavně vykonávaná nezávislá činnost a příjem ze soustavného využití hmotného a nehmotného majetku. Osoba je osvobozena od uplatňování daně za podmínky, že její obrat nepřesáhne 1 milion korun po sobě jdoucích 12-ti měsících. Plátcem daně se osoba může stát dobrovolně či ze zákona.

³ zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty

Ze zákona se jím stává osoba, která má sídlo, provozovnu či místo podnikání v tuzemsku. V případě, že její obrat přesáhne 1 milion korun, je povinna se zaregistrovat k dani do 15-ti dnů po skončení měsíce, v němž přesáhla daný obrat. Dobrovolně se může osoba zaregistrovat kdykoli a plátcem se stává ode dne, kdy registrace vejde v platnost. [7]

Dalším subjektem je **osoba identifikovaná k dani**. Jde o právnické osoby, které se nemohou stát plátcí DPH, protože neuskutečňují ekonomické činnosti nebo ekonomické činnosti uskutečňují, ale výhradně plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Osoba identifikovaná k dani musí přiznat a zaplatit daň, pokud pořízení zboží z jiného členského státu přesáhne hodnotu 326 000,- Kč bez daně v kalendářním roce. Subjekt se stane osobou identifikovanou k dani podle zákona (překročí-li stanovenou částku) nebo dobrovolně, v tom případě musí setrvat jako osoba identifikovaná k dani nejméně dva následující roky. [14]

Předmětem daně je zdanitelné plnění, při němž vzniká plátcí povinnost přiznat a odvést daň na výstupu. Zdanitelným plněním je myšlena ekonomická činnost s místem plnění v tuzemsku, která je provedena za úplatu. Všeobecně je zdanitelným plněním:

- dodání zboží nebo převod nemovitosti,
- poskytnutí služby,
- pořízení zboží z jiného členského státu EU,
- pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu,
- dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku.

V zákoně jsou uvedena i plnění osvobozená od daně. Pokud plátce uskutečňuje takováto plnění, nemá nárok na odpočet daně na vstupu. Z tohoto důvodu se osvobození od daně dělí na osvobození **bez nároku na odpočet**⁴ a na osvobození **s nárokem na odpočet**⁵.

Základ daně vymezuje zákon o DPH poměrně složitě, říká, že základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění od osoby, pro

⁴ konkrétně § 53 - 62 ZDPH

⁵ konkrétně § 64 - 71 ZDPH

kterou se zdanitelné plnění uskutečňuje, nebo od třetí osoby, vyjma daně za toto zdanitelné plnění⁶. [14]

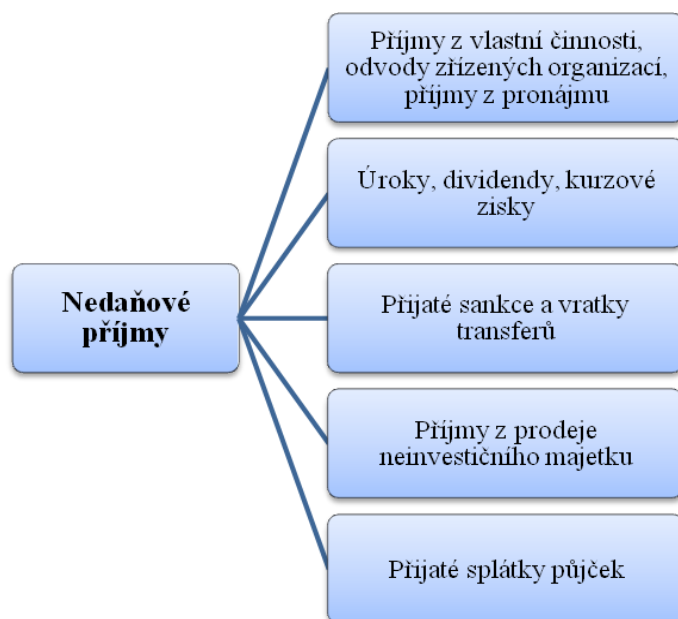
Výše daňové povinnosti se vypočítá jako rozdíl mezi daní zaplacenou na výstupu a daní zaplacenou na vstupu. Daňová povinnost plátce vzniká v případě, že daň na výstupu převyšuje daň na vstupu. Naopak, je-li vyšší daň na vstupu než daň na výstupu, plátce realizují nadměrný odpočet. Tento systém naléhá na plátce DPH, aby si pečlivě vedli doklady o svých povinnostech a odpočtech.

Daň si plátce vypočte v daňovém přiznání sám a odvede daň místně příslušnému správci daně (a to i v případě, že je daň nulová nebo se jedná o nadměrný odpočet). Lhůta pro podání daňového přiznání je 25 dnů po skončení zdaňovacího období. Zdaňovací období závisí na výši obrátu plátce. Čtvrtletním plátcem je subjekt tehdy, pokud obrát v minulém kalendářním roce nepřesáhl 10 milionů korun. Měsíčním plátcem je v případě, přesáhne-li tuto částku. [14]

2.3 Nedaňové příjmy státního rozpočtu

Nedaňové příjmy mají charakter běžných a kapitálových příjmů, představují druhou skupinu příjmů do státního rozpočtu. Prezентují pravidelně se opakující – běžné a pravidelně se neopakující – kapitálové příjmy. Jako příklad běžných nedaňových příjmů lze uvést příjmy z pronájmu státního majetku. Kapitálové nedaňové příjmy zastupuje kupříkladu prodej státního majetku. Výše uvedené příjmy jsou ve formě **nenávratných finančních prostředků**, tzn. že danou částku rozpočet po určité době nevrací tomu, kdo ji poskytl. Státní rozpočet využívá i **návratných zdrojů**, patří sem příjmy z emise státních dluhopisů či krátkodobé úvěry i půjčky od jiných jednotek rozpočtové soustavy. Rozdělení nedaňových příjmů ilustruje obrázek 8.

⁶ konkrétně § 36 odstavec 1 ZDPH

Zdroj: Upraveno podle KINŠT J., M. ČEŠKOVÁ, Rozpočtová skladba v roce 2011, s. 20.

Obr. 8: Nedaňové příjmy

2.4 Daňový přesun a dopad

Každá daň dopadá na subjekty ze zákona a zároveň skutečně. Existují dva způsoby dopadu daně na subjekty: **zákonný a skutečný**. Zákonný dopad znamená, že subjekt musí daně platit včas a řádně, aby mu nehrozily sankce. Je důležitý z hlediska daňové praxe. Skutečný dopad je významný z ekonomického hlediska. V konečném důsledku se týká pouze jednotlivců, determinuje ceny, výstupy a důchody. [13]

Daň placená subjektem může být přesunuta dopředu nebo dozadu. Přesuny probíhají na trhu zboží a služeb, na trhu výrobních faktorů i na trhu kapitálu. **Daňový přesun dopředu**, nám říká, že daň je přesunuta na kupujícího (například na odběratele či spotřebitele), dochází ke zvýšení nákladů a tím k vyšší prodejní ceně. Pokud se realizuje daňový přesun **dozadu**, znamená to přesun daně na prodávajícího (na dodavatele či výrobce), který pořizuje zboží za nižší nákupní cenu. Také může dojít k daňovému přesunu **současně dopředu i dozadu**, tzn. že se část daně přesune na kupujícího a část na prodávajícího. Velikost daňového přesunu závisí na různých faktorech, kupříkladu na charakteru trhu, na sazbě daně, na odvětví, či na délce období.

Daňový přesun je **částečný, plný, nulový nebo více než 100%**. O částečném přesunu mluvíme tehdy, pokud se zahrnuje do ceny pouze část daně a dojde k přesunu na jiný subjekt. Plný daňový přesun znamená obsažení celé daně do ceny a přesun na jiný subjekt. Dále může dojít k nulovému přesunu, ten nastane, pokud se daň nezahrne do ceny a ani nedojde k přesunu na jiný subjekt. Posledním typem přesunu je přesun více než 100%, k němuž dochází v monopolním prostředí, kdy dojde k většímu zvýšení ceny, než je daň samotná. [11]

3 Výdaje státního rozpočtu ČR

Tato část textu byla čerpána ze zdroje od J. Pekové [11]. Nejprve budou představeny výdaje z hlediska funkcí veřejných financí a poté se autorka bude věnovat výdajům státního rozpočtu podle druhového třídění – běžným a kapitálovým výdajům. Jak u běžných, tak u kapitálových výdajů bude uvedena jejich struktura v roce 2011.

Vláda, která sestavovala rozpočet, a její hospodářská politika ovlivňují velikost a strukturu výdajů státního rozpočtu. Výdaje se obecně dělí na **transferové platby a vládní výdaje**. Transferové platby stát přerozděluje obyvatelstvu, a to i v případě, že se nepodílely na výrobě statků a služeb (jedná se o děti, nezaměstnané, důchodce, nemocné, postižené atd.). Pokud stát takto přerozděluje finanční prostředky, plní funkci redistribuční. Druhou velkou skupinou jsou vládní výdaje, které jsou používány na chod státních orgánů (školství, zdravotnictví, obrana státu) a dále vládní investice (výstavba silnic) či dotační programy. Tímto způsobem stát zabezpečuje funkci alokační. Tabulka 1 poskytuje přehled o alokačních a redistribučních výdajích státního rozpočtu.

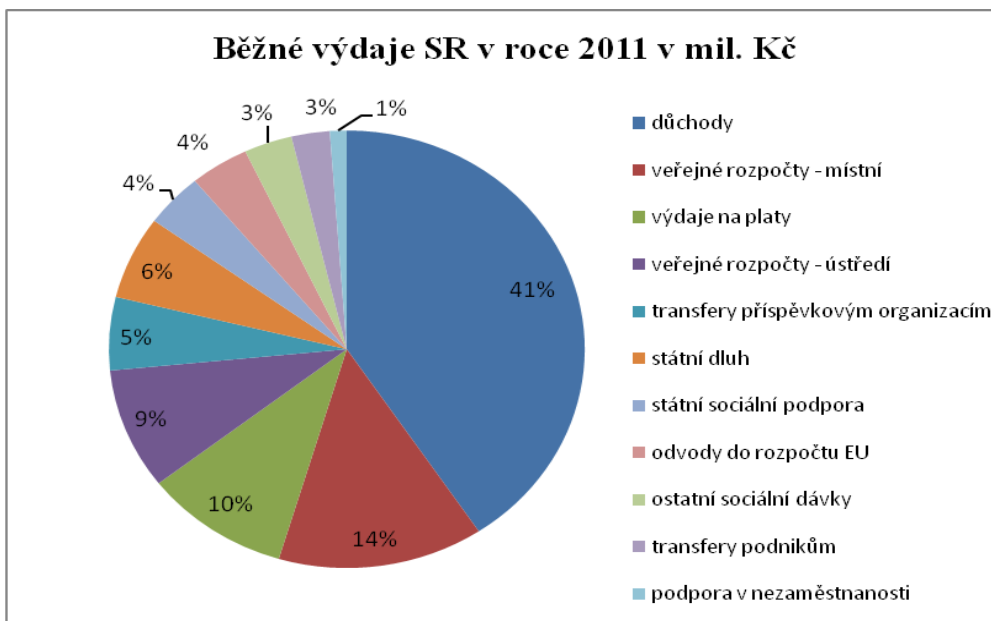
Ve vyspělých zemích **alokační výdaje** (výdaje na vládní nákupy) klesají k poměru celkových výdajů, odborná literatura uvádí jejich přibližnou výši 15 až 20 %. Snižování alokačních výdajů zároveň omezuje možnost stabilizovat ekonomiku. Dochází k tomu v důsledku decentralizace, kdy je financování potřeb přesunuto na nižší vládní úroveň a územní samosprávu, dalším důvodem je růst transferových plateb obyvatelstvu.

Podíl **redistribučních výdajů** naopak roste, tento růst je výsledkem zvýšeného tempa růstu sociálních výdajů (podpory v nezaměstnanosti). Zejména rostou výdaje na starobní důchody. Dotace ze státního rozpočtu ostatním subjektům jsou nástrojem přerozdělování. Jsou chápány jako potřeba obecné podpory obcí a vyšších samosprávných celků, na které stát přenesl odpovědnost za jejich zajišťování a má na nich zájem.

3.1 Běžné výdaje státního rozpočtu

Největší část výdajů tvoří běžné výdaje, které mají charakter neinvestičních výdajů. Pro výdaje státního rozpočtu také platí závazné členění podle rozpočtové skladby, druhově se běžné výdaje člení do těchto hlavních skupin:

- neinvestiční nákupy a související výdaje,
- neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím,
- neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům,
- neinvestiční transfery obyvatelstvu,
- neinvestiční transfery do zahraničí,
- neinvestiční půjčky,
- neinvestiční převody Národnímu fondu,
- ostatní neinvestiční výdaje. [11]

Zdroj: Česká národní banka, [online], [vid. 2012-10-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=1411&p_strid=BA&p_lang=CS

Obr. 9: Struktura běžných výdajů v roce 2011

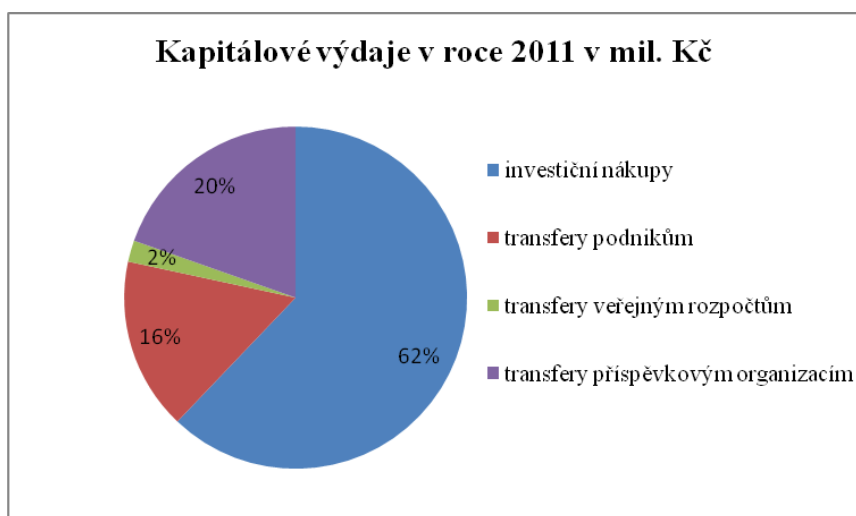
Na obrázku výše lze sledovat strukturu běžných výdajů v roce 2011. Je vidět, že největší výdaje jdou na důchody – 41 % (skupina neinvestiční transfery obyvatelstvu), do

veřejných rozpočtů – 14 % (skupina neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům) a na platy státních zaměstnanců – 10 % (skupina neinvestiční nákupy a související výdaje).

3.2 Kapitálové výdaje státního rozpočtu

Druhou skupinou výdajů jsou kapitálové výdaje, jejichž podíl na celkových výdajích je velmi malý. **Kapitálové výdaje** jsou chápány jako výdaje investiční. Podle druhového třídění rozpočtové skladby jsou rozděleny na tyto hlavní skupiny (třídy):

- investiční nákupy a související výdaje,
- nákup akcií a majetkových podílů ,
- investiční transfery,
- investiční půjčky,
- investiční převody Národnímu fondu,
- ostatní kapitálové výdaje.

Zdroj: Česká národní banka, [online], [vid. 2012-10-25]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_SESTAVY?p_strid=BA&p_sestuid=&p_lang=CS

Obr. 10: Struktura kapitálových výdajů v roce 2011

Strukturu kapitálových výdajů ukazuje obrázek 10. V roce 2011 byly nejobemnější investiční nákupy – 62 % (sk. investiční nákupy a související výdaje), transfery

příspěvkovým organizacím – 20 % (sk. investiční transfery) a transfery podnikům – 16 % (sk. investiční transfery).

4 Podnikatelské subjekty

Podnikatelské subjekty podléhají velké řadě daní, které byly uvedeny ve 2. kapitole výše. Podle toho, jakou činnost podnik vykonává a jaký vlastní majetek, odvádí i daně. Podnikatelský subjekt je velmi široký pojem, proto se tato práce zaměří pouze na malé a střední podniky (MSP). V této kapitole budou objasněny základní pojmy, definice spojené s podnikáním či právní formy podnikání. V další části budou charakterizovány malé a střední podniky a jejich význam.

Podnikání v ČR upravuje **Obchodní zákoník**, který definuje základní pojmy podnikání, upravuje postavení podnikatelů, obchodní závazkové vztahy a jiné vztahy související s podnikáním. Obchodní zákoník upravuje typy právních forem podnikání (viz níže). Dalším zákonem, který souvisí s nejrozšířenější formou podnikání v ČR, je **Zákon o živnostenském podnikání**⁷, jenž vymezuje podmínky živnostenského podnikání a kontroluje jejich dodržování, určuje co je a co není živností a kdo může živnost provozovat. Tento zákon se zaměřuje na podnikatelské subjekty, které podnikají na základě živnostenského oprávnění.

Zákon [22] definuje základní termíny, jako je **podnikání, podnikatel či podnik** aj. Podnikání vymezuje jako soustavně provozovanou činnost prováděnou samostatně podnikatelem na vlastní jméno, na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.

Dle tohoto zákona je **podnikatelem**:

- osoba, která je zapsaná v obchodním rejstříku,
- osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění,
- osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů,
- osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsaná do evidence podle zvláštního předpisu. [22]

⁷ Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání

Podnikem se rozumí soubor hmotných, osobních a nehmotných složek podnikání. K podniku náleží věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které patří podnikateli a slouží k provozování podniku nebo vzhledem ke své povaze mají tomuto účelu sloužit. [22]

V České republice lze podnikat buď jako fyzická osoba nebo jako právnická osoba. Právnická osoba je uměle vytvořený subjekt zapsaný do obchodního rejstříku, který podniká na území ČR a může mít formu obchodní společnosti. Fyzická osoba je subjekt zapsaný v živnostenském rejstříku, který podniká na území ČR na základě živnostenského oprávnění. V současnosti existují tyto právní formy podnikání:

- individuální podnikatel,
- obchodní společnosti,
 - společnosti s ručením omezením,
 - akciové společnosti,
 - komanditní společnosti,
 - veřejné obchodní společnosti,
- družstva,
- evropské společnosti,
- evropská hospodářská zájmová družstva,
- ostatní formy (nadace, neziskové organizace, příspěvkové organizace, občanská sdružení, státní podniky aj.). [23]

Z ekonomického hlediska je podnikání chápáno jako proces, zvyšující původní hodnotu s pomocí zapojení ekonomických zdrojů, čímž jsou rozuměny lidské, kapitálové či jiné zdroje. [8]

4.1 Definice malého a středního podnikání dle právního systému EU a ČR

Česká republika schválila zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání, jenž je v souladu s EU. Definici mikropodniků, malého a středního podnikání přijala Evropská komise. Podle této definice je podnik vymezen takto [8, s. 16]: „*Podnikem se*

rozumí každý subjekt vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na jeho právní formu. K těmto subjektům patří zejména osoby samostatně výdělečně činné a rodinné podniky vykonávající řemeslné či jiné činnosti a obchodní společnosti nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost.“

Rozhodujícím kritériem pro určení malého a středního podniku je **počet zaměstnanců**. Mezi další kritéria patří velikost ročního obrátu, bilanční suma, roční rozvahy a nezávislost. Podle této metodiky byly podniky roztrženy do 3 skupin (viz tabulka 5 na další straně) na **mikropodniky, malé podniky a střední podniky**. Legislativa EU udává, že mikropodnik musí mít méně než 10 osob a jeho obrat nesmí převýšit 2 miliony EUR. Malý podnik zaměstnává více než 10, ale méně než 50 zaměstnanců a obrat či bilanční suma zde nesmí přesáhnout 10 milion EUR. Poslední skupinou podniků jsou střední podniky, které mohou zaměstnat méně než 250 pracovníků a jejich roční obrat nepřekročí 50 milionů EUR, eventuálně bilanční suma nepřevyšší 43 milionů EUR. Firmy, jež zaměstnávají 250 a více zaměstnanců, jsou považovány za **velké** firmy. [8]

Tab. 5: MSP dle definice EU

Kategorie podniku	Počet zaměstnanců	Roční obrat	Roční bilanční suma
Střední	< 250	≤ 50 mil. EUR	≤ 43 mil. EUR
Malý	< 50	≤ 10 mil. EUR	≤ 10 mil. EUR
Mikropodnik	< 10	≤ 2 mil. EUR	≤ 2 mil. EUR

Zdroj: Nová definice malých a středních podniků [online], [vid. 2012-11-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_cs.pdf

Nezávislým podnikem se rozumí podnik, který nemá podíly v jiných podnicích a současně jiné podniky nemají podíly v tomto podniku. Dále nezávislý podnik vlastní méně jak 25 % kapitálu či hlasovacích práv v jednom podniku a zároveň jiné podniky vlastní méně než 25 % kapitálu či hlasovacích práv tohoto podniku. [21]

K 31. 12. 2011 bylo v tuzemsku registrováno celkem 1 066 787 právnických a fyzických osob vykonávajících činnost v sektoru MSP. Počet zaměstnaných v malých a středních

firmách byl vyčíslen na 856 000. Odvětví MSP se v ČR podílelo v roce 2011 54 % na tvorbě HDP a zabezpečovalo 61% zaměstnanost z celkového počtu zaměstnaných. [24]

4.2 Význam malých a středních podniků

V Evropské unii existuje více než 20 milionů malých a středních podniků, které poskytují přibližně 75 milionů pracovních míst. Z tohoto důvodu jsou významné pro zaměstnanost a konkurenceschopnost v celé EU, tedy i v tuzemsku. [8] Za zmínku jistě stojí společenské a ekonomické přínosy.

Do **společenských přínosů**, které MSP vytváří, patří šance k samotné seberealizaci v podnikání. Podnikatelé se učí přežít a zároveň vlastní odpovědnosti, v případě neúspěchu nese podnikatel důsledky osobně. Takové podniky nezískají podstatnou část trhu, tudíž nemohou získat monopolní postavení, a tak představují protipól moci. Jiným přínosem je stabilizace společnosti díky absorpci uvolnění pracovních sil. Podpora tohoto typu podnikání vede k ekonomickému oživení regionu. MSP reprezentují místní kapitál, proto zisky z podnikání zůstávají v daném regionu či státě. Podnikatel většinou v regionu bydlí, je v okolí znám a lze říci, že jeho podnikatelská činnost je tak pod veřejnou kontrolou. Drobné obchody, jako jsou například kavárny, krámky a jiné provozovny, dotvářejí urbanizaci měst. Mezi další společenský přínos se řadí i údržba či obnova historických center měst, kde se skutečně prezentují drobní podnikatelé. [15]

Do **ekonomických přínosů** MSP lze zařadit velmi ceněný rys, kterým je **flexibilní přizpůsobování** měnícím se skutečnostem. V dnešní době, kdy je trendem nástup multinárodních společností a řetězců, malé a střední firmy působí proti monopolistickým tendencím, hledají si mezery na trhu, ve kterých se rozvíjejí. Jejich cílem je najít nejvýhodnější uplatnění na regionálním trhu. Ve srovnání s velkými firmami mohou vyhovět individuálním přáním jednotlivých spotřebitelů. Drobní podnikatelé jsou také najímáni jako subdodavatelé specializovaných činností velkými firmami (např. v oblasti stavebnictví). Jiným ekonomickým přínosem je menší náročnost MSP na energie, suroviny či na administrativu. To jim umožňuje dosáhnout konkurenčních cen, i když vyrábí malé množství, dále citlivě reagují na potřeby trhu (nejsou vázány výrobní a ekonomickou

setrvačností) a disponují nižší kapitálovou náročností na jedno pracovní místo. Malé a střední firmy jsou samozřejmě důležitou součástí ekonomiky. Tento sektor často absorbuje pracovní síly, jež uvolnily velké podniky. [15]

5 Podpora a daňové zatížení malých a středních podniků v ČR v návaznosti na státní rozpočet

V praktické části práce bude prezentován vývoj příjmů a výdajů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011 a rozpočtový výhled do roku 2015. Pozornost bude věnována zejména těm rozpočtovým kapitolám, které přímo ovlivňují podnikatelské prostředí, či jsou ovlivněny jeho výkonností. Dále bude diskutována aktuální rozpočtová politika státu na následující léta z hlediska jejího dopadu na podnikatelské prostředí se zaměřením na malé a střední podniky. Bude též provedena analýza dopadu rozpočtové politiky jednak ze strany příjmů státního rozpočtu (daňové zatížení v souvislosti s ekonomickým výkonem), jednak ze strany výdajů (poskytované podpory), a to jak dopadů pozitivních, tak i negativních. Pozornost bude též věnována zvláštním formám podpory pro specifické druhy podnikání, které jsou však z určitých důvodů pro stabilizaci a rozvoj ekonomiky země důležité. Ve zvláštní části pak budou na příkladu konkrétní obchodní společnosti demonstrovány dopady rozpočtové politiky na její chod, konkurenceschopnost a výkonnost.

5.1 Vývoj příjmů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011

Jak vyplývá z obrázku 6 v kapitole 2, rozhodujícími příjmy státního rozpočtu jsou příjmy daňové. Z těch jsou z hlediska objemu prostředků nejdůležitější příspěvky na sociální zabezpečení, z nepřímých daní daň z přidané hodnoty, z přímých daní daň z příjmů právnických a fyzických osob. Cílem daňové politiky státu není a nesmí být pouhé plnění příjmů státního rozpočtu. Sazby daní a jim podobných dávek a způsoby jejich výpočtu totiž přímo ovlivňují výkonnost ekonomiky a to jednak tím, že přímo ovlivňují cenu lidské práce, (v případě přímých daní a sociálních dávek), jednak přímým vstupem do konečné ceny zboží manipulací s nepřímými daněmi (DPH). Na podnikatelské subjekty pak dopadají důsledky v podobě vyšší či nižší konkurenceschopnosti a vyšší či nižší poptávky z důvodu změny koupěschopnosti obyvatelstva.

Výnos z daňových příjmů státního rozpočtu není pochopitelně dán pouze jejich sazbou a způsobem výpočtu, ale závisí především na aktuální výkonnosti ekonomiky, působení externalit, ale též na efektivitě způsobu výběru daně. Jako hrubé měřítko výkonu ekonomiky je užíván hrubý domácí produkt (HDP). Vývoj HDP v posledních pěti letech v ČR ukazuje následující tabulka:

Tab. 6: Vývoj HDP v letech 2007 až 2012

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012
HDP (mld. Kč)	3 662	3 848	3 759	3 799	3 841	
Změna oproti předchozímu roku v %	5,7	3,1	-4,5	2,5	1,9	-1,0*

*odhad ČSÚ

Zdroj: ČSÚ. Průřezové statistiky. Makroekonomické údaje [online], [vid. 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

Z výše uvedené tabulky je patrné, že růst HDP v letech 2007 až 2008 byl následován dramatickým poklesem v roce 2009, z něž se česká ekonomika pouze s obtížemi zotavuje, a prognózy pro letošní rok nejen pro Českou republiku, ale i pro většinu zemí eurozóny opět nejsou optimistické. Pro zjištění zdroje propadu HDP v roce 2009 je nutné analyzovat hlavní hospodářská odvětví z hlediska jejich příspěvků do celkového HDP.

Tab. 7: Meziroční růst tržeb v jednotlivých hospodářských odvětvích

	2007	2008	2009	2010	2011
Průmysl	14,1	-0,3	-15,9	9,8	7,2
Stavebnictví	7,1	0,0	-0,9	-7,1	-3,5
Služby	8,7	0,2	-9,9	-0,8	-1,4
Zemědělství	-6,6	-3,8	7,1	6,4	8,2

Zdroj: ČSÚ. Průřezové statistiky. Makroekonomické údaje [online], [vid. 2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz>

Z tabulky 7 zřetelně plyne, že pokles HDP v roce 2009 byl způsoben poklesem tržeb napříč všemi odvětvími kromě zemědělství. Tento pokles byl zjevně nastartován již v roce 2008. Obdivuhodný růst tržeb v zemědělství však nelze bohužel přičítat ničemu jinému než štědré dotační politice EU, s návazností na dotace lokální. Je tak více než jisté, že nepůjde o dlouhodobě udržitelný růst. Nelze ani očekávat, že by vládní politikou měl být návrat

dominantního postavení zemědělství na úkor jiných průmyslových odvětví, jako je tomu v méně vyspělých zemích třetího světa.

Jak bylo uvedeno výše, hlavním zdrojem příjmů státního rozpočtu jsou příspěvky na sociální zabezpečení. Příspěvky osob samostatně výdělečně činných tvoří dlouhodobě pouze 6,5 % celkem vybraných příspěvků na sociální zabezpečení. V roce 2009 byl překvapivě zaznamenán nárůst příspěvku na sociální zabezpečení u osob samostatně výdělečně činných, zatímco u zaměstnanců je zřejmý propad. To je zjevně způsobeno zálohovým způsobem plateb těchto příspěvků u OSVČ, které jsou vypočítávány z příjmů v předchozím roce (2008) a následně zúčtovány v roce následujícím (2010).

Tab. 8: Vývoj inkasa příspěvků na sociální zabezpečení v letech 2007 až 2011, mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Příspěvek zaměstnanců	130 909	135 532	119 759	120 241	121 000
Příspěvek zaměstnavatelů	358 091	377 773	350 646	361 899	389 898
Příspěvek OSVČ	33 025	32 802	39 246	35 335	36 602
Celkem	522 025	548 182	509 651	517 475	547 500

Zdroj: MF ČR. Vládní finanční statistika. Veřejné rozpočty – příjmy v letech 2007 až 2011[online], [vid. 2012-11-30]. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vlad_fin_stat.html

Problémem příspěvku na sociální zabezpečení je, že příjmy takto získané nepokrývají nutné výdaje na sociální zabezpečení a tento nepoměr se rok od roku zvětšuje. Příčinou je především stárnutí populace (delší doba pobírání důchodu), nízký přírůstek obyvatelstva a slabý výkon ekonomiky. Modelová studie Českého statistického úřadu dokonce upozorňuje na alarmující trend poklesu počtu zaměstnaných osob, jenž by se do roku 2050 mohl snížit až o jeden milion. Mezi třemi dalšími dvěma srovnávanými zeměmi (Švédsko, Německo) zaujímá Česká republika absolutně nejhorší pozici. Řešení je navrženo v podobě vyšší zaměstnanosti žen (které je podmíněno tvorbou flexibilních a kratších pracovních úvazků), vytváření pracovních míst pro studenty (takových, které umožňují souběžně studium) a pracovních míst pro osoby v předdůchodovém věku. [26] Taková opatření však nejen na realizaci, ale i na návrh a veřejnou diskusi prozatím čekají.

Neustále se zvyšující zátěž plateb příspěvků na sociální zabezpečení, zejména hrazených zaměstnavateli za zaměstnance pak ve svém důsledku vede ke zvyšování ceny práce a snižování konkurenceschopnosti zboží a služeb z důvodu rostoucích nákladů. Již dvě desetiletí se v České republice nutnost důchodové reformy bez výraznějších výsledků pouze diskutuje, zejména vzhledem k nutnosti omezit štedrý systém poskytování sociálních příspěvků a přenést více odpovědnosti a samostatnosti na ty občany, kteří jsou toho schopni. Protože se jedná o opatření politicky nepopulární, k razantním krokům se zatím žádná vláda neodhodlala.

Sazby pojistného na sociální zabezpečení a vyměřovací základy jsou stanoveny zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Současné sazby pojistného činí 25 %, které hradí zaměstnavatel za zaměstnance a ve kterém je obsažen kromě příspěvku na důchodové pojištění též příspěvek na nemocenské pojištění a státní politiku zaměstnanosti. Sazba pro zaměstnance činí 6,5 % a pro osoby samostatně výdělečně činné 29,2 % z vyměřovacího základu. Sazby pojistného byly o jeden procentní bod pro zaměstnavatele a o jeden a půl procentního bodu pro zaměstnance sníženy jako opatření k iniciaci krizí postižené ekonomiky v roce 2009. Vyměřovací základ je však pro zaměstnance a osobu samostatně výdělečně činnou stanoven odlišně. Zatímco u zaměstnance je vyměřovacím základem hrubá mzda (nikoliv superhrubá, která je jeho základem daně), u osoby samostatně výdělečně činné je vyměřovacím základem 50 % základu daně. Prostým srovnáním je na první pohled zřejmý nepoměr mezi odvody na sociální pojištění mezi zaměstnavateli a jejich zaměstnanci a osobami samostatně výdělečně činnými, což ostatně vyplývá i z tabulky 8.

Snížení sazby příspěvků na sociální pojištění je obecně doporučováno jako jedno z prorůstových opatření, které okamžitě podpoří růst zaměstnanosti snížením nákladů na zaměstnance. K takovým krokům se odhodlalo např. Německo, kde byla snížena sazba odvodů z 32 na 27 % původně pro mzdy nepřesahující dvojnásobek průměrné mzdy, od roku 2010 pak pro veškeré mzdy. Ostatní státy jako Rakousko, Polsko a Portugalsko rovněž sáhly k různým úlevám, které se vztahují na malé podnikatele do určitého počtu zaměstnanců, podnikatele zaměstnávající absolventy apod. V České republice se žádná vláda k podobným opatřením prozatím neodvážila. Důvodem by byl okamžitý výpadek

v důchodovém systému, který je z důvodu dlouhodobého neřešení penzijní reformy velmi napjatý. Zkušenosti však ukazují, že takové opatření může být v dlouhodobém horizontu velmi výhodné a může přinést dodatečné příjmy do státního rozpočtu z růstu ekonomicky aktivních subjektů. [35] Česká republika patří mezi země se spíše vyšší sazbou odvodů do systému sociálního pojištění za zaměstnance (průměr EU je 22 %). [38]

Daň z přidané hodnoty a daně z příjmů patří mezi další významné zdroje státního rozpočtu. Vývoj sazeb jednotlivých daní v posledních od roku 2007 až po návrh do roku 2013 ukazuje následující tabulka:

Tab. 9: Vývoj sazby DPFO, DPPO a DPH v letech 2007 až 2013

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
DPFO	12-32 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
DPPO	24 %	21 %	20 %	19 %	19 %	19 %	19 %
DPH základní sazba	19 %	19 %	19 %	20 %	20 %	20 %	21 % návrh
DPH snížená sazba	5 %	9 %	9 %	10 %	10 %	14 %	15 % návrh

Zdroj: ASPI – zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty dle aktuálního znění v příslušném zdaňovacím období

Od roku 2007 platí snížená sazba pro dodávky tepla, potraviny, knihy, časopisy, dětské pleny, dětské sedačky do automobilů, zdravotnický materiál, ovocné stromy, ubytovací služby, úpravu a rozvod vody a odvádění a čištění odpadních vod. S účinností od roku 2014 se počítá s jednotnou sazbou DPH ve výši 17,5 %.

Pro daň z příjmu fyzických osob platí od zdaňovacího období 2008 jednotná sazba daně ve výši 15 %. Zároveň došlo ke změně výpočtu daňového základu osob s příjmy ze závislé činnosti. Těm se totiž nově do daňového základu připočítává i pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a sociální pojištění, které je povinen hradit za zaměstnance zaměstnavatel (tzv. superhrubá mzda). Jednotná sazba daně z příjmu ve výši 15 % je tak pro zaměstnance sazbou zdánlivou. Je udivující, že toto nekoncepční a jen těžko obhajitelné řešení přetrvalo až do současnosti. Pokud bychom počítali se sazbou daně

z příjmu fyzických osob 15 %, patřila by Česká republika v rámci eurozóny mezi země s absolutně nejnižším zdaněním. Realita je ovšem poněkud jiná, a to již z důvodu výpočtu daně z tzv. superhrubé mzdy a dalšího zatížení v podobě sociálního pojištění.

Daň z příjmů právnických osob byla v roce 2009 snížena o jeden procentní bod na současných 19 % jako opatření k iniciaci krizi postižené ekonomiky. V eurozóně se sazby daně z příjmu právnických osob pohybují v intervalu od 10 % (Bulharsko, Kypr) do 36,1 % (Francie). Mezi roky 1998 až 2008 došlo k výraznému poklesu sazeb daně z příjmu právnických osob ve většině zemí eurozóny, a to až o 12 procentních bodů. Současná průměrná sazba daně z příjmu právnických osob v eurozóně je 23,5 %. [17]

Vývoj inkasa daní z příjmů ze závislé činnosti a ze samostatně výdělečné činnosti, daně z příjmu právnických osob a daně z přidané hodnoty ukazují tabulky 10 až 13 níže.

Tab. 10: Vývoj inkasa DPFO ze závislé činnosti v letech 2007–2011, mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Inkaso DPFO závislá činnost	126 388	115 180	111 042	111 842	119 373

Zdroj: Česká daňová správa. Údaje z výběru daní [online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0><http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0>

Tab. 11: Vývoj inkasa DPFO - OSVČ v letech 2007–2011, mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Inkaso DPFO OSVČ	17 003	17 749	5 565	7 987	2 939

Zdroj: Česká daňová správa. Údaje z výběru daní [online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0><http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0>

Tab. 12: Vývoj inkasa DPPO v letech 2007–2011, mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Inkaso DPPO	155 674	173 590	110 543	114 746	109 312

Zdroj: Česká daňová správa. Údaje z výběru daní [online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0><http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0>

Tab. 13: Vývoj inkasa DPH v letech 2007–2011, mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Inkaso DPH	239 782	255 190	253 612	269 548	275 393

Zdroj: Česká daňová správa. Údaje z výběru daní [online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z:

<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0>
<http://cds.mfcr.cz/cps/rde/xchg/cds/xsl/13879.html?year=0>

Zatímco inkaso daně z příjmu fyzických osob ze závislé činnosti je relativně stabilní, s lehkým propadem v období před a po období nazývaném krizí v roce 2009, inkaso daně z příjmu právnických osob a osob samostatně výdělečně činných vytrvale klesá, a to výrazně disproportcionálně k aktuálním sazbám daně. V roce 2010 je zaznamenán výrazný vzestup inkasa daně z příjmů právnických osob a osob samostatně výdělečně činných. U daně z přidané hodnoty dokonce tato hodnota převýšila i inkaso v předkrizovém roce 2008. Vysvětlením může být právě snížení sazby daně z přidané hodnoty a příspěvku na sociální zabezpečení za zaměstnance, které vedlo k oživení ekonomiky. Jak se však ukázalo v následujících letech, prorůstová kapacita tohoto opatření byla poměrně rychle vyčerpána. Růst inkasa daně z přidané hodnoty jde především na úkor neustále se zvyšujícím sazbám. Ty však nekorespondují s celkovým výkonem ekonomiky, a proto nutným následkem tohoto opatření musí být pokles kupní síly.

5.2 Vývoj výdajů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011

Tabulka na straně 63 uvádí výběr výdajů státního rozpočtu v letech 2007 až 2011, u kterých se předpokládá vliv na podnikatelské subjekty.

Obsahuje následující položky podle druhového členění dle vyhlášky č. 323/2002 Sb.:

54 Neinvestiční transfery obyvatelstvu, kde největší položku tvoří sociální dávky. Tato položka je v současné době největší výdajovou položkou státního rozpočtu. Při pohledu na detailní členění je zřejmé, že její největší část tvoří vyplacené důchody. Daleko za nimi pak následují ostatní sociální dávky a nemocenské pojištění. Z důvodu nepřetržitého nárůstu počtu osob v důchodovém věku se tyto výdaje ještě zvyšují s prognózou ještě výraznější progrese v následujících letech.

532 Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně, kam patří přesun prostředků do rozpočtů krajů a obcí dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní. Novelou výše uvedeného zákona, která je účinná od 1. 1. 2013, se posilují územní rozpočty o částku přibližně 12 mld. Kč. Tato částka, která je v souladu se záměry vlády, zejména pak s volebním programem TOP 09 – Starostové, můžete se v hospodaření obcí výrazněji projevit. Pokud bychom předpokládali, že bude tato suma rozdělena rovným dílem mezi cca 6500 obcí v České republice, pak bude každý obecní rozpočet posílen o částku asi 1,8 mil. Kč, což je suma zejména pro menší obce významná.

521 Neinvestiční dotace podnikatelským subjektům, které se dále člení na:

5211 Neinvestiční dotace finančním institucím, kam patří veškeré transferové platby finančním institucím, jako jsou Českomoravská záruční a rozvojová banka, Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, Exportní a garanční pojišťovna, Česká exportní banka, ale i např. Česká spořitelna z titulu majetkové újmy, tj. bez ohledu na to, jaká je funkce této dotace.

5212 Neinvestiční dotace nefinančním podnikatelským subjektům - fyzickým osobám, kam patří dotace fyzickým osobám provozujícím podnikatelskou nebo jinou samostatně výdělečnou činnost.

5213 Neinvestiční dotace nefinančním podnikatelským subjektům - právnickým osobám, kam patří dotace veškerým subjektům zřízeným podle obchodního zákoníku a dalších předpisů jako právnické osoby provozující podnikatelskou nebo jinou samostatně výdělečnou činnost. Nepatří sem subjekty spadající pod zákon o neziskových organizacích, občanská sdružení apod.

5312 Neinvestiční transfery státním fondům, zahrnuje zejména transfery fondům zřízeným podle zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

631 Investiční dotace podnikatelským subjektům.

634 Investiční transfery územním rozpočtům nižší úrovně. Dle tabulky číslo 14 je patrný 100% nárůst výdajů ve srovnání s rokem 2009. To je způsobeno především investičními transfery regionálním radám v souvislosti se spolufinancováním projektů hrazených z dotačních titulů Evropské unie.

Tab. 14: Výdaje státního rozpočtu 2007–2011 dle druhového členění, v mil. Kč

Rok	2007	2008	2009	2010	2011
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	407 391	421 562	452 329	450 452	462 256
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům nižší úrovně	120 440	119 263	131 609	132 398	132 288
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům	23 696	26 107	33 767	28 101	33 263
Neinvestiční transfery státním fondům	30 646	34 619	30 920	36 879	29 543
Investiční transfery podnikatelským subjektům	10 209	22 340	12 816	10 365	15 191
Investiční transfery veřejným rozpočtům nižší úrovně	18 122	14 683	18 323	39 572	29 350

Zdroj: MF ČR [online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vlad_fin_stat.html
http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/vlad_fin_stat.html

5.3 Rozpočtový výhled do roku 2015

Fiskální výhled České republiky z května 2012 počítá s postupným zpomalováním české ekonomiky až na hranici recese. Pro rok 2013 se předpokládá růst HDP o 1,3 %, v roce 2015 pak 2,8 %. Do roku 2013 by měl být ekonomický výkon zvyšován zejména exportem. Riziko může představovat jednostranné zaměření českého exportního průmyslu především na automobilový průmysl. Naopak pozitivní v této souvislosti se může jevit

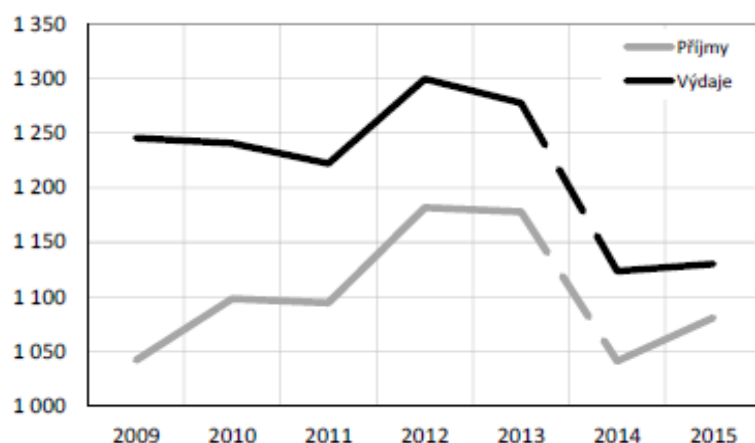
orientace výroby hotových vozů v České republice na vozy malé, nízkorozpočtové, po kterých může být poptávka i v období globální ekonomické recese. Oživení spotřeby domácností se poněkud optimisticky očekává od roku 2014. To se stejně jako optimistické očekávání růstu HDP o 2,8 % v roce 2015 může projevit jako velmi vzdálené realitě. Zpráva rovněž zmiňuje vysoké nejistoty vzhledem k dalšímu nejasnému vývoji v eurozóně. [27]

Základním úkolem vlády při navrhování rozpočtové strategie pro následující léta je postupné snižování deficitu státního rozpočtu. Přehled základních ukazatelů státního rozpočtu dle výhledu v letech 2013 až 2015 je uveden v následující tabulce.

Tab. 15: Výhledové příjmy, výdaje státního rozpočtu a rozpočtové saldo, v mld. Kč

Rok	2013	2014	2015
Příjmy státního rozpočtu	992	1 031	1 074
Výdaje státního rozpočtu	1 092	1 101	1 104
Saldo státního rozpočtu	-100	-70	-30

Zdroj: Vláda ČR. Střednědobý výhled státního rozpočtu ČR na léta 2014 a 2015[online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf?pid=KORN8W2LV95H>

Zdroj: Vláda ČR. Střednědobý výhled státního rozpočtu ČR na léta 2014 a 2015[online], [vid. 2012-12-01]. Dostupné z: <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf?pid=KORN8W2LV95H>

Obr. 11: Vývoj příjmů a výdajů centrální vlády v letech 2009–2014, mld. Kč

Pokles úrovně příjmů a výdajů mezi roky 2013 a 2014 je způsoben tím, že do výhledu státního rozpočtu na roky 2014 a 2015 nejsou zahrnuty příjmy z EU a výdaje financované z těchto prostředků.

Fiskální cíl pro deficit veřejných rozpočtů byl stanoven následovně:

- v roce 2013 ve výši 2,9 % HDP,
- v roce 2014 ve výši 1,9 % HDP,
- v roce 2015 ve výši 0,9 % HDP (v metodice ESA95). [28]

Tab. 16: Struktura diskrečních opatření 2013–2015, v mld. Kč

	2013	2014	2015
Opatření na příjmové straně celkem	18,9	31,4	1,7
Přímé daně	- 11,3	15,9	- 0,2
Daň z příjmu fyzických osob	6,9	8,5	- 3,1
Daň z příjmu právnických osob	0,0	- 1,5	- 5,5
Sociální a zdravotní pojištění	- 18,2	8,9	8,4
Nepřímé daně	25,4	16,7	1,9
Daň z přidané hodnoty	21,1	6,9	0,9
Spotřební daně	4,3	9,8	1,0
Ostatní příjmy	4,8	- 1,2	0,0
Opatření na výdajové straně celkem	1,0	17,3	20,8
Sociální dávky	7,8	5,0	8,5
Náhrady zaměstnancům v sektoru vlády	- 2,2	- 2,0	- 2,0
Opatření zvyšující efektivnost veřejného sektoru	5,1	12,9	12,9
Ostatní veřejné výdaje	- 9,7	1,4	1,4
Celkový dopad na saldo	19,9	48,6	22,5
% HDP	0,5	1,2	0,5

Zdroj: MF ČR, Fiskální výhled České republiky, květen 2012 [online], [vid. 2012-12-02].

Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_74355.html?year=2012

Z důvodu sníženého odhadu budoucího ekonomického růstu bylo nutno reformy dále doplnit o prvky, jejichž cílem je zabránit navyšování deficitu veřejných financí. Zejména od roku 2013 a 2014 vstoupí v platnost řada stabilizačních opatření, která se dotýkají jak příjmové, tak i výdajové strany veřejných rozpočtů. Některá z těchto opatření mají pouze dočasný charakter s účinností do konce roku 2015. Údaje v následující tabulce zobrazují meziroční diskreční změny v důsledku veškerých plánovaných opatření na příjmové a výdajové straně rozpočtu sektoru vládních institucí. Z tabulky 16 je patrné, že

konsolidace rozpočtů vládního sektoru bude zajištěna především růstem příjmových položek (daní). Postupně se však počítá s růstem důležitosti opatření na výdajové straně, zejména zefektivnění fungování veřejného sektoru. [27]

5.4 Podpora podnikání

Aby mohl stát plnit svou úlohu pořizovatele veřejných statků v rozsahu určeném zákonodárnou mocí, je nutné pro výkon této funkce zajistit dostatečný objem odpovídajících financí v objemu, který odpovídá objednaným službám. [16] Vláda je tak přípravou státního rozpočtu de facto povinna vykonávat vůli zákonodárského sboru. Pro zajištění dostatečných prostředků na straně příjmů státního rozpočtu je kromě jiného nezbytná přítomnost dostatečného počtu zdravě fungujících ekonomických subjektů (podniků), které jako svůj vedlejší produkt – vedle dosahování zisku – odvádějí pravidelné platby do státního rozpočtu ve formě různých daní, dávek a poplatků. Stát tak poskytováním podpory podnikání různou formou vlastně investuje do svých budoucích plátců daně, aby mu tito v budoucnu přispívali do státního rozpočtu. Klíčovou úlohu v podpoře podnikání v České republice má ministerstvo průmyslu a obchodu. V návrhu státního rozpočtu na rok 2013 je v rozpočtové kapitole Ministerstva průmyslu a obchodu ČR vyhrazeno na podporu podnikání 13,6 mld. Kč. Z tohoto rozpočtu jsou pak financovány schválené projekty z jednotlivých, ministerstvem vyhlašovaných dotačních programů. Dotační programy jsou obvykle časově i teritoriálně omezené.

Česká republika poskytuje rovněž, stejně jako většina zemí Evropské unie, tzv. investiční pobídky. Ty slouží především k přilákání zahraničních investic. Nic však nebrání tomu, aby pobídky získal i český subjekt. Pobídky jsou poskytovány na základě zákona č. 72/2000 Sb. o investičních pobídkách. Dle tohoto zákona se investiční pobídkou rozumí veřejná podpora ve formě:

- převodu pozemků včetně související infrastruktury za zvýhodněnou cenu,
- hmotné podpory vytváření nových pracovních míst podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti,
- hmotné podpory rekvalifikace nebo školení zaměstnanců podle zákona č. 435/2004 Sb.,

- hmotné podpory pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku pro strategickou investiční akci.

Podporovanými oblastmi jsou:

- zavádění nebo rozšíření výroby v oborech zpracovatelského průmyslu,
- vybudování nebo rozšíření výzkumného a vývojového centra,
- zahájení nebo rozšíření centra strategických služeb, zejména tvorby software, nebo high tech opravárenská centra.

Zákon č. 72/2000 Sb. dále stanovuje podmínky pro kvalifikaci projektů z hlediska výše investice a vytvoření počtu nových pracovních míst. Zvýhodněny jsou projekty z regionů s vyšší nezaměstnaností. Administraci projektů provádí pro ministerstvo průmyslu a obchodu agentura Czechinvest, zřízená zákonem č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Czechinvest je státní příspěvková organizace přímo podřízená Ministerstvu průmyslu a obchodu. [25]

Tabulka 17 níže uvádí přehled největších podpořených investic dle zákona č. 72/2000 Sb. v roce 2012 v České republice. Již z výběru uvedeného v tabulce je jasně patrný pokračující trend podpory automobilového průmyslu a jeho subdodavatelů. Přestože jde o rostoucí odvětví, po jehož produktech je poptávka, v dlouhodobé koncepci není orientace ekonomiky na jeden druh výrobku správná. Již krize v roce 2009 ukázala, jak je výroba nových automobilů na výkonnosti ostatní ekonomiky fatálně závislá. Pokles poptávky po nových vozech se totiž projeví v případě ochlazení ekonomiky velmi brzy a s obvykle dlouhodobými následky. I zoufalé pokusy o oživení v automobilovém průmyslu v podobě šrotovného lze považovat za jistou formu státní podpory podnikání. Dlouhodobě je tak zcela na místě zamyslet se nad potřebnou diverzifikací rizika poklesu poptávky i do jiných odvětví průmyslu. Jako příklad může být totální destrukce textilního a oděvního průmyslu v České republice, který díky nedostatku dotací a podpor, jež byly směřovány do tzv. atraktivnějších sektorů, z průmyslové mapy zcela zmizel. Častou argumentací byla neudržitelná výroba příze a textilu v Evropě díky masivnímu levnému importu z Asie. Na příkladu sousedního Německa, kde přádelny a tkalcovny menšího typu fungují dodnes, je vidět, že zachování konkurenceschopnosti je s podporou možné

a příčinou kolapsu textilního průmyslu byl spíše nedostatek lobbování za podporu tohoto odvětví, které bylo vytlačeno velmi aktivní automobilovou lobby.

Tab. 17: Nejvyšší investiční pobídky udělené v roce 2012 – výběr

Žadatel	Sektor	Země původu	Investice mil. Kč	Nově vytvořená pracovní místa	míra podpory %
TEVA Czech Industries s.r.o.	Chemický a farmaceutický průmysl	Nizozemí	2148	176	40
Continental HT Tyres s.r.o.	Gumárenský a plastikářský průmysl	Nizozemí	2078	269	30
Mubea stabilizer bar systems s.r.o.	Výroba dopravních prostředků	Česká republika	1400	608	40
Johnson controls international spol.r.o.	Výroba dopravních prostředků	Česká republika	879	136	30
Rondo obaly s.r.o.	Dřevozpracující a papírenský průmysl	Česká republika	600	75	22
Ronal CR s.r.o.	Výroba dopravních prostředků	Česká republika	520	0	40
Ideal automotive Bor, s.r.o.	Výroba dopravních prostředků	Německo	275	100	30

Zdroj: Upraveno dle MF ČR, Investiční pobídky [online], [vid. 2012-12-03]. Dostupné z:

http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/inv_pob_vyvoj.html

5.4.1 Podpora malého a středního podnikání

Zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání stanovuje podmínky pro podporu jiných než velkých investičních akcí. Podpora malého a středního podnikání je zaměřena na domácí subjekty. Definice malého a středního podnikatele a význam malého a středního podnikání byl popsán v kapitole 4.1 a 4.2.

Dle zprávy Ministerstva průmyslu a obchodu ČR o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011 jsou malé a střední podniky hnací silou podnikatelské sféry, růstu, inovací i konkurenceschopnosti a zároveň jsou významným zaměstnavatelem. V kategorii malých a středních podniků vykonávalo činnost k 31. 12. 2011 celkem 814 897 fyzických a 251 890 právnických osob. Podíl malých a středních podniků na celkovém počtu aktivních podnikatelských subjektů byl v roce 2011 99,84 %. Celkový počet zaměstnanců malých a středních podniků činil v roce 2011 1 856 000 osob. Podíl zaměstnanců malých a středních podniků na celkovém počtu zaměstnanců podnikatelské sféry činí 60,85 %. Nárůst exportu malých a středních podniků v roce 2011 byl zaznamenán ve výši 11,8 %. [29]

Podpora malého a středního podnikání ze státního rozpočtu se uskutečňuje mnoha způsoby. Jedním z nich jsou konkrétní dotační programy z rozpočtových kapitol jednotlivých ministerstev, které dle své působnosti mají dopad do malého a středního podnikání (viz tabulka 18).

Tab. 18: Druhy podpory MSP ze státního rozpočtu v roce 2011

Rozpočtová kapitola	Druh podnikání	Částka ze státního rozpočtu v roce 2011 mil. Kč	Počet podpořených projektů
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Průmyslový výzkum a vývoj	1 510	427
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Aktivní politika zaměstnanosti	3 816	neuvedeno
Ministerstvo školství	Programy EUREKA, EUROSTARS	151	neuvedeno
Ministerstvo pro místní rozvoj	Národní program rozvoje cestovního ruchu	64	38
Ministerstvo zemědělství	Program rozvoje venkova	1 560	469
Ministerstvo zahraničních věcí	Ekonomická diplomacie	4,6	51

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu: Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011 [online], [vid. 2012-12-03]. Dostupné z:

<http://www.mpo.cz/dokument105614.html>

Nejdůležitější z hlediska objemu prostředků poskytnutých na podporu malého a středního podnikání jsou však tzv. operační programy evropských fondů na podporu malého a středního podnikání, ze kterých ministerstvo průmyslu a obchodu v rámci jednotlivých výzev dotuje konkrétní projekty. Celková investice má obvykle tři složky v různém poměrném zastoupení, jehož limity jsou stanoveny v rámci konkrétní výzvy. Těmi jsou peníze z evropských fondů, peníze ze státního rozpočtu a spoluúčast žadatele. V letech 2004 a 2006 byl klíčovým Operační program Průmysl a podnikání (OPPP). Podpora z tohoto operačního programu byla dále cílena do třech zásadních programů podpory. Těmi byly INOVACE, PROSPERITA A KLASTRY.

Jedním ze zásadních aspektů a faktorů rozvoje ekonomiky a regionálních inovačních systémů je inovativní podnikání. To působí pozitivně na zvyšování inovačního potenciálu regionů. Inovativní firma využívá poznatky výzkumu a vývoje ke svému rozvoji a zvyšování konkurenceschopnosti a ekonomického růstu. Tím působí na zvyšování životní úrovně obyvatel regionu. Účelem programu PROSPERITA je zlepšení vědecké infrastruktury a infrastruktury pro komercializaci poznatků výzkumu a vývoje. Program PROSPERITA podporoval nejen založení, ale i zajištění provozní činnosti vědeckotechnických parků, podnikatelských inkubátorů a center pro transfer technologií. Šlo především o vyhledávání a hodnocení vhodných projektů, propagaci podnikavosti, ochranu duševního vlastnictví a zlepšení komunikace mezi výzkumnými institucemi a průmyslem. [29]

Účelem tzv. klastrů je řešit jeden z problémů českého podnikatelského prostředí, kterým je izolace firem. KLASTR je soubor regionálně propojených podnikatelů a přidružených vzdělávacích institucí. Očekávaným výsledkem těchto vazeb je upevnění a zvýšení konkurenceschopnosti. Přestože si podnikatelé v rámci klastru mohou konkurovat, musejí též řešit celou řadu společných problémů, např. přístup k dodavatelům, dostatek pracovníků s potřebnou kvalifikací, přístup k bankovním produktům apod. [27]

Tab. 19: Finanční prostředky alokované pro OPMP na období 2004–2006 (EUR)

	Alokace 2004	Alokace 2005	Alokace 2006	Alokace 2004–2006	
				celkem	%
Priorita 1	40 532 052	58 054 837	63 314 537	161 901 426	46,6
Priorita 2	37 289 488	53 410 452	82 289 374	172 989 314	49,7
Priorita 3	3 242 566	4 644 386	5 025 162	12 912 114	3,7
Celkem	81 064 106	116 109 675	150 629 073	374 802 854	100,0

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR [online], [vid.2012-11-30]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/opmp/>

Priorita č. 1: rozvoj podnikatelského prostředí – zahrnovala kromě programů podpory prosperita a klastry též podporu vzniku školicích center a rozvoj podnikatelské infrastruktury ve smyslu zajištění nemovitostí nezbytných k jejímu provozování.

Priorita č. 2: obsahovala kromě klíčového programu inovace též programy pro zakládání a rozvoj malých a středních podniků start, kredit, rozvoj, marketing a podporu obnovitelných zdrojů energie.

Priorita č. 3: obsahovala technickou pomoc při implementaci a řízení příslušného programu.

Pro zhodnocení přímých dopadů této podpory do ekonomiky země a zároveň pro vyhodnocení účinků podpory slouží tzv. kontextové indikátory.

Na základě tabulky 20 lze shrnout, že v období let 2004 až 2006 došlo za částku podpory ve výši téměř 345 mil. EUR ke zvýšení absolutní hodnoty HDP na obyvatele, snížení míry nezaměstnanosti, zvýšení přidané hodnoty, zvýšení skomírajících výdajů do vědy a výzkumu a zvýšení podílu zaměstnanosti ve vědě a technologii. Zda byly veškeré vyložené prostředky investovány opravdu účelně je vzhledem ke značné a známé míře korupce provádějící dotační programy otázkou jinou, která však přesahuje rámec této práce. Autorce této práce není známo, proč ke zhodnocení výsledků operačního programu

podnikání bylo ve výše uvedené tabulce uvedeno jiné období, než bylo období implementace programu, tj. konkrétně 2001–2007 (u HDP na obyvatele dokonce 1995 až 2007). Dle údajů Českého statistického úřadu byl HDP na obyvatele před implementací operačního programu v roce 2003 16 915 PPS/obyv., b.c.. V témže roce byla obecná míra nezaměstnanosti 7,8 %. Ke konci období implementace operačního programu je tedy patrné zlepšení některých makroekonomických údajů. Složitější je však nalézt odpověď na otázku, nakolik se na růstu uvedených ukazatelů podílela právě implementace operačního programu podnikání.

Tab. 20: Kontextové indikátory Operačního programu podnikání

Označení	Název	Měrná jednotka	Počáteční hodnota (2001)	Hodnota 2007	Zdroj	Komentář
CO 01	HDP na 1 obyvatele v PPS (včetně Prahy)	PPS/obyv., b.c.	10 395 (1995)	20 286 (2007)	ČSÚ	–
CO 02	Míra nezaměstnanosti, regiony Cíle 1 (kromě Prahy)	%	9,9 (2002)	575 (2007)	MPSV	Výpočet MPO z údajů o počtech uchazečů a pracovní síle podle okresů
CO 03	Hrubá přidaná hodnota z výroby (kromě Prahy)	tis. € při konstantních cenách	12 034	21 465 (2006)	ČSÚ	–
CO 04	V & V jako % z HDP	%	1	1,54 (2006)	EU	Novější údaje Eurostatu nebyly k dispozici
CO 05	Zaměstnanost ve vědě a technologii na 100 obyvatel	‰	5	9,89 (2006)	EU	Novější údaje Eurostatu nebyly k dispozici

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu [online], [vid. 2012-12-06]. Dostupné z:

<http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppp/>

Pro podporu malého a středního podnikání je v současné době (2007–2013) implementován operační program Podnikání a inovace (OPPI). Tento operační program je

dokumentem, na jehož základě dochází k čerpání prostředků z Evropského fondu pro regionální rozvoj (ERDF). Cílem tohoto operačního programu je zvýšit konkurenceschopnost české ekonomiky a sblížit výkonnost oblasti obchodu a služeb v ČR s úrovní vyspělých zemí Evropy. V rámci Operačního programu **Podnikání a inovace** bylo k 31. 12. 2011 rozhodnuto o podporách malým a středním podnikatelům ve výši 39,93 mld. Kč. V dotačních programech bylo autorizováno k proplacení 15,68 mld. Kč. V rámci operačního programu jsou dále realizovány jednotlivé programy podpory. Těmi jsou například:

- START, který je zaměřen na realizaci podnikatelských projektů osob vstupujících do podnikání poprvé nebo s delším časovým odstupem. Podpora je poskytována ve formě bezúročného úvěru nebo zvýhodněné záruky s finančním příspěvkem,
- PROGRES, jehož cílem je umožnit realizaci rozvojových projektů malých a středních podnikatelských projektů formou podřízených úvěrů,
- ZÁRUKA, jejímž cílem je zvyšování konkurenceschopnosti podnikatelů formou zvýhodněných záruk a záruk s finančním příspěvkem k zaručovanému úvěru,
- ROZVOJ, který podporuje zavádění progresivních technologií,
- ICT A STRATEGICKÉ SLUŽBY, cílící podporu do sektoru ICT služeb,
- EKO-ENERGIE, jež má za cíl stimulovat aktivitu podnikatelů v oblasti snižování energetické náročnosti výroby a vyššího využití obnovitelných a druhotných zdrojů,
- PROSPERITA, prostřednictvím dotací podporuje zakládání a další rozvoj subjektů infrastruktury pro průmyslový výzkum, technologický vývoj a inovace,
- NEMOVITOSTI, stimulující vznik a rozvoj nemovitostí určených k podnikání včetně související infrastruktury.

Zájem o uvedené dotační programy potvrzuje více než dvojnásobek prostředků požadovaných v žádostech oproti alokované částce do konce roku 2013, která činí

204 mld. Kč. Podaných žádostí je celkem 16 185. Alarmující je skutečnost, že do konce roku 2011 bylo žadatelům proplaceno jen asi 26 % z celkově alokovaných prostředků. [30]

Tab. 21: Finanční alokace OPPI v letech 2007–2013, (EUR)

PO číslo	Název prioritní osy	Fond/MS vztahována k	Příspěvek společenství Národní zdroje (dopad do státního rozpočtu)		Indikativní rozdělení národních zdrojů		Celkové zdroje	MS* (v %)
					Veřejné zdroje	Sou- kromé zdroje		
			a	b = (c + d)	c	d	e = a + b	f = a/e
PO-1	Vznik firem	ERDF/veřejné	40 380 790	7 126 023	7 126 023		47 506 813	85,0
PO-2	Rozvoj firem	ERDF/veřejné	798 975 053	140 995 597	140 995 597		939 970 650	85,0
PO-3	Efektivní energie	ERDF/veřejné	388 114 999	68 490 882	68 490 882		456 605 881	85,0
PO-4	Inovace	ERDF/veřejné	783 736 883	138 306 509	138 306 509		922 043 392	85,0
PO-5	Prostředí pro podnikání a inovace	ERDF/veřejné	918 748 290	162 132 050	162 132 050		1 080 880 340	85,0
PO-6	Služby pro rozvoj podnikání	ERDF/veřejné	99 371 960	17 536 229	17 536 229		116 908 189	85,0
PO-7	Technická pomoc	ERDF/veřejné	91 362 689	16 122 828	16 122 828		107 485 517	85,0
Celkem			3 120 690 664	550 710 118	550 710 118		3 671 400 782	85,0

*MS – míra spolufinancování

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu, rozvoj podnikání [online], [vid. 2012-12-06]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppi/>

Z dotazníkového šetření provedeného ministerstvem průmyslu a obchodu vyplývá, že operační program Podnikání a inovace je podnikateli vesměs kladně hodnocen. Námitky, které z šetření vplynuly, směřují zejména ke zdoluhavosti procesu přidělení podpory, složité administrativě a náročnosti přípravné fáze. To jsou i důvody toho, proč si pouze 30% žadatelů zpracovává žádost o podání dotace vlastními silami. 46 % žadatelů si nechává žádost zpracovat poradcem a u dalších 24 % se poradce na zpracování žádosti nějakým způsobem podílel. [31] Administrativní náročnost zpracování projektu vede k tomu, že na alokovaných finančních prostředcích, které mají sloužit k podpoře podnikání, parazituje celá řada subjektů, nabízejících za nemalou úplatu (obvykle částka ve výši několika procent z poskytnuté dotace) zpracování projektu. Oprávněným předmětem

zájmu orgánů činných v trestním řízení jsou pak takové tzv. poradenské subjekty, které za úplatu přímo nabízejí nejen zpracování žádosti, ale i získání dotace.

Očekávanými dopady jsou zejména vytvoření nových pracovních míst (očekává se +40 000 v roce 2015) a zvýšení kapacity produkce obnovitelných zdrojů energie. Další parametry uváděné v programovém prohlášení jsou spíše proklamací, aby byla splněna kritéria poskytovatele dotace. Například objem výdajů na vědu a výzkum se předpokládá opět ve výši pouze 1,5 % HDP v roce 2015. Často uváděný argument nárůstu těchto výdajů na dvojnásobek nemůže obstát, neboť je srovnáváno patnáctileté období. Rovněž nárůst počtu zaměstnanců ve vědě a výzkumu je zanedbatelný (z 9,1 % z celkového počtu zaměstnanců v roce 2005 na 10,8 % v roce 2015. Ani podíl produkce high tech odvětví na celkové přidané hodnotě z 7,5 % (zde je dokonce uváděno srovnání s rokem 2003) na 9,5 % v roce 2015 není nijak závratný.

Ke dni 11. 12. 2012 byla přiznána dotace 8001 projektům v celkové hodnotě 69 990 230 571 Kč. Předpokládaná spoluúcast zdrojů státního rozpočtu České republiky je pro celé období Operačního programu podnikání a inovace ve výši 550 mil. EUR, což rozloženo do sedmiletého období nepředstavuje výdaj zásadního významu. Je však otázkou, zda jsou prostředky na zvýšení konkurenceschopnosti malého a středního podnikání vynakládány skutečně efektivně.

Z dalších forem podpory podnikatelských subjektů je možno zmínit např. podporu exportu. V roce 2012 připravilo ministerstvo financí spolu s ministerstvem průmyslu a obchodu a Českou bankovní asociací novelu zákona o pojišťování a financování vývozu se státní podporou. Dle názoru ministra financí je dorovnání úrokových rozdílů u půjček poskytovaných komerčními bankami na financování exportu jedním z nástrojů podpory vývozu. Již v roce 2012 bylo ve státním rozpočtu na tuto podporu vyčleněno 150 mil. Kč. V roce 2011 byla ve státním rozpočtu vyčleněna jedna miliarda Kč na pojištění exportu a tvorbu nových pracovních míst. Tato forma podpory je realizována prostřednictvím České exportní banky, a.s. (ČEB) a Exportní, garanční a pojišťovací společností, a.s. (EGAP). V těchto akciových společnostech je stát jediným akcionářem. [29]

5.4.2 Další formy podpory specifických oblastí podnikání

Ministerstvo pro místní rozvoj je správcem podpor do oblastí podnikání v cestovním ruchu, rozvoje regionů a přeshraniční spolupráce. Zaměření přeshraniční spolupráce je zacíleno na příhraniční oblasti Česká republika – Polsko, Bavorsko, Rakousko, Sasko, Slovensko, kde je cílem zlepšení dopravní dostupnosti, ochrana životního prostředí, podpora přeshraniční infrastruktury, služeb cestovního ruchu, spolupráce územních samospráv, atd. Program je financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj částkou 219 mil EUR, která bude dále doplněna z českých a polských národních veřejných zdrojů. [32]

Základním dokumentem podpory podnikatelů v cestovním ruchu, kterou spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR je Národní program podpory cestovního ruchu na léta 2010–2013. Dle tohoto programu jsou podporovány oblasti sociálního cestovního ruchu s užitím hesla **cestování dostupné všem**. Podpora je poskytována na rekonstrukce či vybudování odpočívadel, center služeb pro turisty podél tras, zpřístupnění míst atraktivních z hlediska turistiky, vytvoření a zlepšení navigačních systémů pro sluchově a zrakově postižené a marketing realizovaných výstupů. [33] Ukázky z přidělených dotací zobrazuje tabulka 22 na následující straně.

Podpora rozvoje a obnovy venkova, která patří již mezi dlouhodobé a tradiční dotační tituly se zaměřením na zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, na podporu a spolupráci obcí na obnově venkova, je z podstaty věci spíše určena obcím než podnikatelům, nicméně podmínky dotace umožňují její přidělení i např. podnikatelskému subjektu zřízenému obcí. Totéž platí pro program Podpory rozvoje a obnovy venkova, který je financován výhradně z národních zdrojů.

Tab. 22: Národní program podpory cestovního ruchu 2012, výběr z přidělených dotací

Žadatel	Akce	Výše dotace v Kč	Stručná charakteristika
TIS – CR s.r.o.	Cyklostanice Kraskov	1 640 060	Doplnění infrastruktury ČR v areálu Kraskov. Zprovoznění půjčovny a servisu kol a vybudování odpočívadla, dětského koutku a sportoviště s umělým povrchem
B2B Systém	Sportovně rekreační centrum – Baťův kanál	2 018 615	Vybudování sociálního zázemí pro účastníky plavby po významné turistické vodní cestě Baťův kanál a cyklisty projíždějící po Moravské cyklotrase. Vybudování centra služeb – opravná a půjčovna lodí a kol. Zajištění bezbariérového přístupu k novým objektům sociálního zařízení.
Pod Zvičinou s.r.o.	Hry a vycházky pod Zvičinou celoročně	2 171 027	Vytvoření celoročně navštěvovaného místa pro všechny cílové skupiny. Doplnění služeb celoroční rekreace o nabídku aktivního trávení volného času (v létě kuželky, obří šachy, v zimě brusle, stolové hry).
CTS INVEST s.r.o.	Půjčovna kol u Černé věže	167 160	Zřízení půjčovny kol v historickém centru Českých Budějovic. Půjčovna bude v rámci svých služeb nabízet k zapůjčení kola a elektrokola. Projekt se zaměřuje na rodiny s dětmi, seniory i handicapované.
PCT, s.r.o.	Zázemí pro turistiku – farma Ptýřov	2 026 000	Vybudování komplexního sociálního zázemí, jehož součástí budou WC a sprchy s přístupem pro handicapované. Zařízení bude současně plnit funkci odpočívadla s kvalitním sociálním vybavením informačního centra i půjčovny.
A – meroata, s.r.o.	Centrum služeb pro turisty na Vysočině	2 484 680	Realizací akce vznikne půjčovna ekologických dopravních prostředků a celoročně využitelná herna s mnoha atrakcemi pro děti všech věkových kategorií.

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online], [vid. 2012-11-30]. Dostupné z:

[http:// www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace](http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace)

Největší objem finančních prostředků je v rámci Evropské unie přerozdělován zemědělským podnikatelům. Dotační nástroje zemědělským podnikatelům v České republice jsou:

- Přímé platby, které zahrnují jednotnou platbu za obdělávanou plochu, oddělenou platbu za cukr a rajčata a národní doplňkové platby. Česká republika používá pro výplatu přímých plateb od roku 2004 systém jednotné platby na plochu (SAPS – Single Area Payment Scheme). Nové členské státy po svém vstupu do Evropské unie neobdržely přímé platby v plné výši (25 % v roce 2004 s postupným navyšováním na 100 % unijní sazby v roce 2013) s možností dorovnávat přímé platby z národních zdrojů, která je plně využívána. Pozoruhodné je, že na rozdíl od dotací není využití přímých plateb nijak účelově vázáno.
- Dotační programy, spolufinancované z rozpočtové kapitoly Ministerstva zemědělství ČR, mezi které patří zejména Program rozvoje venkova a Operační program rybářství.
- Podpůrný garanční a lesnický fond, jehož činností je poskytování podpor ve formě dotací úroků a garancí částí jistin úvěrů na ekonomicky návratné podnikatelské záměry v zemědělství.

Správcem zemědělských dotací je Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), který je přímo řízen ministerstvem zemědělství. Ze stránek Státního zemědělského intervenčního fondu vyplývá, že výjimkou nejsou přímé platby zemědělským podnikatelům v řádech jednotek až desítek milionů korun ročně. Na stránkách jsou však uvedeny pouze výše přímých plateb jednotlivým příjemcům v konkrétním roce. Nelze tedy ani zjistit, čím se zemědělský podnikatel zabývá, ani jakou výměru půdy obdělává, apod.

Jako příklad náročnosti zemědělské politiky na státní rozpočet byla vybrána společnost Agro Hybrálec, s.r.o. se sídlem Hybrálec (Jihlava). Dle dostupných informací se společnost zabývá chovem skotu, prasat, pěstováním obilovin, řepky a krmných plodin. Tato společnost, která se na první pohled jeví jako zemědělský podnikatel, má dále majetkovou účast ve společnosti AGROMILK s.r.o., jejímž předmětem podnikání je pronájem a půjčování věcí movitých a realitní činnost, a dále ve společnosti AGREKO–Ústí, která se zabývá pronájmem nemovitostí a pronájmem movitých věcí, tedy běžnou komerční

činností, jež se zemědělským podnikáním nemusí vůbec souviset. Obrat firmy se pohyboval kolem 80 mil. Kč s propadem na 63 mil. Kč v roce 2009. V roce 2010 činil obrat společnosti 72 mil. Kč. Hospodářský výsledek společnosti je velmi variabilní. V letech 2004–2005 se zisk pohyboval v rozmezí 4 až 5 mil. Kč. Od roku 2008 je společnost ve ztrátě. V roce 2010 činila ztráta 2,39 mil. Kč. Počet zaměstnanců poklesl z 93 v roce 2004 na 52 v roce 2010. Údaje o ploše obdělávané půdy společnost neuvádí. [34]

Tab. 23: Přímé platby Agro Hybrálec, s.r.o. za obdělávanou půdu ze SZIF

Rok	České zdroje	Evropské zdroje	celkem
2004	821 500	0	821 500
2005	736 000	9 198 000	9 934 000
2006	7 697 000	9 823 000	17 520 000
2007	8 757 000	14 062 000	22 819 000
2008	7 317 000	13 398 000	20 715 000
2009	7 556 000	16 848 000	24 404 000
2010	5 724 000	14 797 000	20 521 000
2011	3 675 000	15 618 000	19 293 000
2012	2 084 000	17 354 000	19 438 000

Zdroj: SZIF, Seznam příjemců dotací [online], [vid .2012-12-07]. Dostupné z: <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/spd?asc=asc&page=1&ji=1000017087&sortby=NAZEV&ino=0&portalAction=detail>

Přímé platby jsou ve srovnání s jinými oblastmi podnikání naprosto ojedinělou formou podpory. Tato bývá často zdůvodňována nutností zamezit růstu cen potravin, k němuž by údajně bez přímých plateb nutně došlo. Tento systém podpory je aplikován v rámci celé Evropské unie a finanční prostředky rozdělované do zemědělství (včetně vinařství) jsou z hlediska objemu největší. Je otázkou, zda jde o koncepci dlouhodobě správnou, zejména z hlediska chybějící účelovosti podpory, jejího značného objemu, a problematické podpory některých komodit (například řepka).

Vedle přímých plateb zemědělským podnikatelům Státní zemědělský intervenční fond spravuje ještě další dotační programy, z nichž nejvýznamnějším je Program rozvoje venkova, z něhož jsou hrazeny zejména investice do zlepšení vodohospodářské infrastruktury obcí a měst. Výdaje na tyto programy jsou však vedle přímých plateb zemědělcům zanedbatelné.

6 Případová studie

Následující část práce se bude zabývat významem konkrétního malého podniku Gadolinium s.r.o.⁸ jako přispěvatele do státního rozpočtu. Budou analyzovány jednotlivé složky, prostřednictvím kterých k plnění státního rozpočtu dochází. Bude srovnáno období let 2003–2011.

Základní údaje o společnosti Gadolinium s.r.o.

Forma podnikání: *právníká osoba se zahraniční účastí,*

Obor podnikání: *nákup a prodej chemických látek a chemických přípravků,*

Počet zaměstnanců: *12,*

Počet služebních vozidel: *8,*

Průměrná mzda zaměstnance: *65 000 Kč.*

Společnost Gadolinium s.r.o. se zabývá jednak nákupem chemických látek a chemických přípravků, které dále prodává ze svého skladu, a jednak zprostředkováním přímých prodejů od různých zahraničních výrobců chemických surovin. Společnost zaměstnává manažera, 6 obchodních zástupců, 4 asistentky a 1 účetní. Společnost sídlí v pronajatých prostorách v hlavním městě. Orientace firmy je spíše na speciální chemické suroviny s vyšší přidanou hodnotou než na komoditní suroviny.

⁸ Název společnosti byl z důvodu ochrany obchodního tajemství změněn

Tab. 24: Roční příspěvky společnosti Gadolinium s.r.o. do státního rozpočtu

Položka/rok	2003	2007	2011
Tržby	21 611 000	46 965 000	36 750 000
Zisk před zdaněním	2 359 000	5 099 000	3 737 000
DPPO	471 800	1 020 000	710 000
DPH po odečtení vratky	1 080 000	1 790 000	1 543 000
Průměrná hrubá mzda zaměstnance	49 000	53 000	65 000
Odvody sociálního pojištění (zaměstnavatel + zaměstnanec)	400 000	432 000	491 000
Odvody zdravotního pojištění (zaměstnavatel + zaměstnanec)	157 000	170 000	208 000
DPFO zaměstnanců	1 783 000	1 905 000	2 034 000
Spotřební daň z paliv	455 000	455 000	493 000
Silniční daň	24 000	24 000	24 000
Daň za užívání služebního vozidla k soukromým účelům	168 960	168 960	79 200
Roční příspěvky do SR z aktivity společnosti celkem (mimo ZP)	4 382 760	5 794 960	5 582 200

Zdroj: Obchodní rejstřík, sbírka listin [online], [vid. 2012-12-07]. Dostupné z:

<http://www.justice.cz>

Poznámky k tabulce:

Zaplacená **daň z přidané hodnoty** zahrnuje jak daň uhrazenou za vlastní spotřebu zboží a služeb, u kterých vzhledem k charakteru nebylo možno uplatnit odpočet (například pohoštění), a dále zdanění vlastní přidané hodnoty vytvořené společností.

Odvody **sociálního pojištění** v tabulce jsou součtem částky, které za zaměstnance hraří zaměstnavatel, a částky, kterou hraří sám zaměstnanec.

Odvody do **zdravotního pojištění** sice nejsou příjmem státního rozpočtu, nicméně jsou jak pro zaměstnavatele, tak zaměstnance významným výdajem. Údaj uvedený v tabulce je součtem částky zdravotního pojištění, které za zaměstnance hraří zaměstnavatel a částky, kterou hraří sám zaměstnanec.

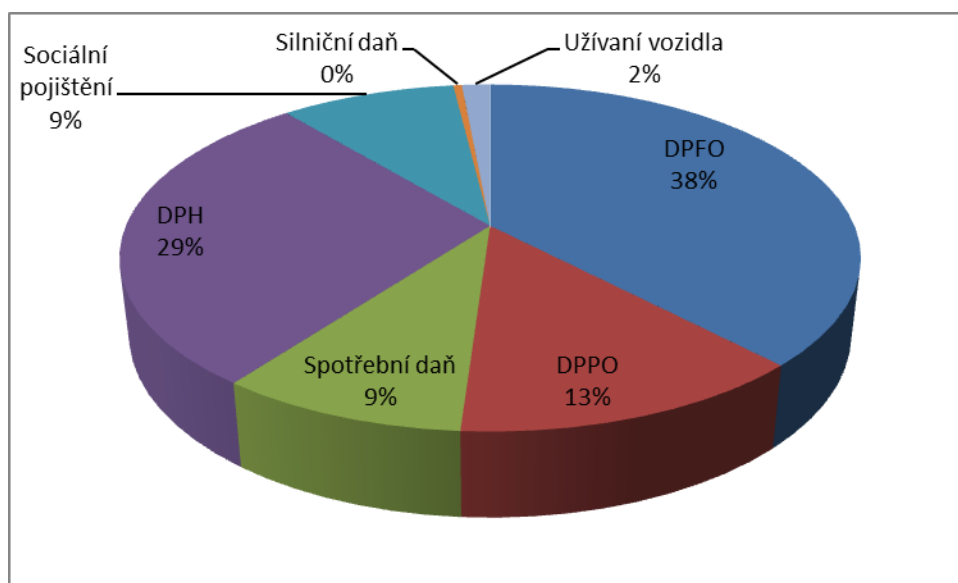
Daň z příjmů fyzických osob, zaměstnanců byla vypočítána z příslušného ročního příjmu dvanácti zaměstnanců (12krát 12krát měsíční průměrná hrubá mzda) dle sazby daně a způsobu stanovení jejího základu platného v příslušném zdaňovacím období.

Často opomíjenou skutečností je příspěvek do státního rozpočtu ze **spotřební daně z paliv**, která je uvalena na benzíny a motorovou naftu. Sazba daně je stanovena fixní částkou z prodaného litru pohonné hmoty (12,84 Kč/l). U daně z přidané hodnoty je možno uplatnit odpočet u pracovních cest, souvisejících s podnikáním. Spotřební daň, jak ukazuje obrázek 12, se na celkovém příspěvku společnosti Gadolinium s.r.o. do státního rozpočtu podílí velmi výrazně.

Silniční daň je významnější výdajovou položkou zejména u společností provozujících nákladní dopravu. Zde byla silniční daň vypočítána z osmi vozidel v majetku společnosti s objemem motoru 1,5 až 2,0 l s roční sazbou daně 3 000 Kč.

Dle paragrafu 6, odst. 6) zákona č. 586/1992 Sb., o dani z příjmu „poskytne-li zaměstnavatel bezplatně zaměstnanci vozidlo k používání pro služební i soukromé účely, považuje se za příjem zaměstnance částka ve výši 1 % vstupní ceny vozidla.“ Tedy o 12 % z pořizovací ceny vozu se zvyšuje roční daňový základ takového zaměstnance. V této společnosti všichni zaměstnanci, kteří mají služební automobil, jej též užívají k soukromým účelům. Pro výše uvedenou tabulku byla užita průměrná cena nového vozu 550 000 Kč. Tato daň je přímo sražena zaměstnanci v rámci měsíčních záloh. Jedná se o pozoruhodné ustanovení zákona o dani z příjmu, které se udrželo v zákoně o dani z příjmů napříč desetiletím. Logičtější by jistě bylo takto konstruovanou daň odvádět

zaměstnavateli jako určitou satisfakci za opotřebení jeho majetku k jiným než podnikatelským účelům. Jediné vysvětlení, které se tak nabízí, je penalizace zaměstnanců, kteří si nekoupí vůz nový, jelikož jim jej poskytl zaměstnavatel, a tím dochází k určitému výpadku v příjmech státního rozpočtu, které by přinesl prodej nových vozů. Daňový dopad nejen pro poplatníka – zaměstnance, ale i do státního rozpočtu v případě daňové progrese až 32 je poměrně výrazný (všichni zaměstnanci této společnosti jsou v nejvyšší příjmové hladině z hlediska daňové progrese minulých let) a dále se samozřejmě zvyšuje s pořizovací cenou vozu.

Zdroj: Interní materiály společnosti Gadolinium s.r.o.

Obr. 12: Podíl jednotlivých položek na celkové platbě do státního rozpočtu

Z hlediska přínosu příjmů do státního rozpočtu z malé organizace je poněkud překvapivě nejdůležitější daň z příjmů fyzických osob. Nejde sice o platbu hrazenou přímo podnikatelem – v tomto případě právnickou osobou, nicméně tato svou existencí a svou činností vytváří podmínky tím, že má jistý ekonomický výsledek, ze kterého hradí mzdu zaměstnancům, jejichž příjem podléhá zdanění. Tato konstrukce částečně platí i pro odvody zdravotního a sociálního pojištění, kdy jejich část hradí podnikatel ze svého zisku. Čistými platbami podnikatele jsou pak daň z příjmu právnických osob, spotřební daň a silniční daň. Daň z přidané hodnoty je tak zdanění výsledku přímé ekonomické činnosti

podnikatele. Přestože je společnost 100 % vlastněná zahraniční právnickou osobou, její příspěvek do státního rozpočtu je vzhledem k její velikosti velmi významný a pohybuje se v rozmezí 15–20 % z celkového obrátu. Společnost nikdy nebyla příjemcem žádné dotace ani jiné formy podpory. Důvodem je především dostatečná prosperita společnosti a neexistence dotačních titulů odpovídajících potřebám společnosti. Žádné jiné nároky společnost na státní rozpočet nemá. Patří tedy mezi čisté plátce.

Mzdové náklady na zaměstnance patří mezi zásadní parametry, vytvářející konkurenceschopnost podnikatele, zejména na mezinárodním trhu práce. Jednotlivé složky mzdových nákladů a změnu v letech 2003–2011 v poměru k růstu hrubé mzdy ukazuje následující tabulka.

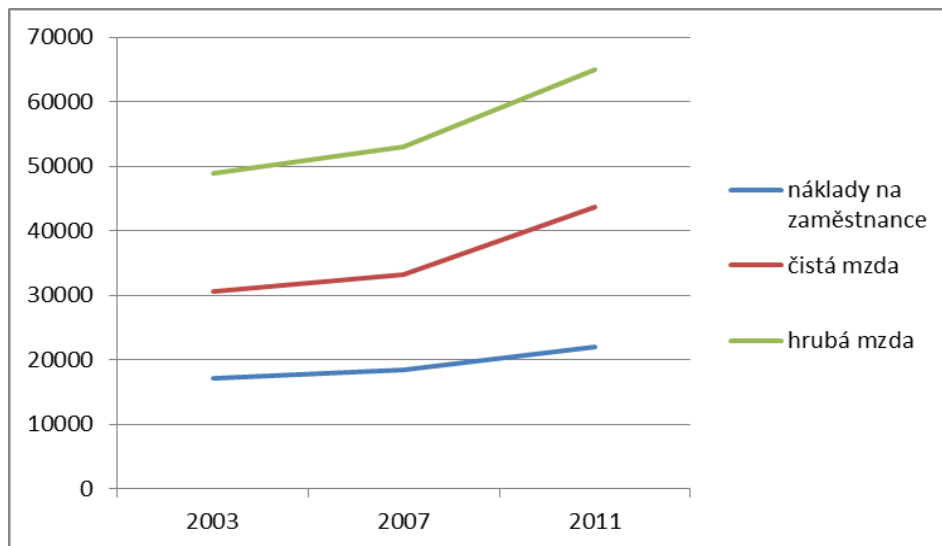
Tab. 25: Náklady zaměstnavatele na zaměstnance

Rok	2003	2007	2011
Hrubá mzda	49 000	53 000	65 000
Příspěvek na sociální pojištění hrazený zaměstnavatelem	12 740	13 780	16 250
Příspěvek zaměstnavatele na zdravotní pojištění	4 360	4 700	5 790
Celkem náklady	17 100	18 480	22 040
Čistá mzda	30 500	33 200	43 800

Zdroj: Interní materiály společnosti Gadolinium s.r.o.

Z níže uvedeného obrázku vyplývá, že dynamika růstu nákladů zaměstnavatele na jednoho zaměstnance zaostává za dynamikou růstu mzdy. To je trend dlouhodobě pozitivní, neboť vysoké mzdové náklady obecně vedou ke snižování zaměstnanosti a růstu nelegálního trhu práce. Mzdové náklady jsou kromě samotné mzdy zaměstnance tvořeny různými daněmi a odvody, jejichž výši sazbami přímo stát ovlivňuje a tím i konkurenceschopnost domácích podnikatelů zejména ve srovnání se zahraničními, kde mohou být mzdové náklady nejen

co do požadavků na samotnou mzdu zaměstnance, ale i co do výše daní a odvodů hrazených zaměstnavatelem zásadně odlišné.

Zdroj: Interní materiály společnosti Gadolinium s.r.o.

Obr. 13: Dynamika růstu mzdy a nákladů na zaměstnance

Závěr

Kromě ekonomicky kritického roku 2009, z něhož si většina evropských vlád nevzala žádné ponaučení, makroekonomické ukazatele většiny zemí eurozóny nasvědčují nástupu další vlny recese. Příčin je více a jsou v různých zemích různé. Obecným problémem mnoha zemí včetně České republiky je deficit veřejných financí, který je tažen především štedrými a velmi rovnostářskými sociálními systémy. Česká republika v tomto ohledu patří mezi nejrovnostářštější země. Na druhou stranu pozitivním vedlejším efektem této politiky je nízké sociální napětí a minimum osob žijících pod hranicí chudoby. Jedná se však o stav pro veřejné finance dlouhodobě neudržitelný.

Trendem v Evropské unii je pokles celkové míry zdanění. Tohoto lze dosáhnout při zvyšování nepřímých daní souběžným poklesem u daní přímých. Kroky, kterými mohou vyspělé státy zlepšovat podnikatelské prostředí lze spatřovat nejen ve snižování daňové zátěže a tím zvyšování ekonomické svobody, ale i ve zjednodušování povinné administrativy, zjednodušování legislativy podnikatelského prostředí a zlepšování vymahatelnosti obchodních závazkových vztahů. Co možná nejnížší daně spolu s jednoduchým daňovým systémem a stabilní politickou situací jsou nejen impulsem k rozvoji podnikání, ale i lákadlem pro zahraniční investice. Výpadek na daních z příjmů by tak měl být kompenzován nárůstem výběru z nepřímých daní. Celkové zdanění všech členských států Evropské unie dosahovalo 40,6 % k HDP. V roce 2009 to bylo jen 38,4 %. Vysoká zadluženost evropských zemí a obří deficity státních rozpočtů vedly v posledních třech letech ke zvyšování sazeb daně z přidané hodnoty, leckde až o pět procentních bodů. Zvyšování sazeb DPH však snižuje koupěschopnost obyvatelstva a tím snižuje poptávku.

Z pohledu na vývoj inkasa daňových příjmů v České republice (tabulky 10 až 13) lze vysledovat výrazný propad v roce 2009 způsobený globální ekonomickou krizí. Propad inkasa daně z příjmu fyzických osob v následujících letech byl zřejmě ovlivněn uplatněním ztráty rozložené do více let a rozšířením možnosti uplatňovat výdaje paušální částkou. Růst výběru daně z přidané hodnoty je dán spíše růstem její sazby. Jak bylo zmíněno v kapitole 5.2, rychle rostoucím výdajem státního rozpočtu jsou tzv. neinvestiční transfery obyvatelstvu v podobě důchodů a pestré palety různých sociálních dávek. V ekonomicky

problematickém roce 2009 došlo též k navýšení položky transferů územním samosprávným celkům v souvislosti se změnou rozpočtového určení daní. Investiční transfery podnikatelským subjektům a státním fondům, z nichž je podporováno podnikání, se udržují na dlouhodobém průměru.

Dle rozpočtového a fiskálního výhledu České republiky do roku 2015 bude mít zásadní dopad do rozpočtu především zvýšení sazby daně z přidané hodnoty, jehož pozitivní efekt může být přeceňován, neboť zvýšení konečné ceny zboží může ve svém důsledku přinést nejen snížení koupěschopnosti, ale i ochotu ke koupi, a tím vystavit podnikatele dalším tlakům. Mezi další důležitá opatření patří možnost přesměrování části odvodů na důchodové pojištění do soukromých fondů, které bude mít negativní dopad do státního rozpočtu, avšak bez většího vlivu na podnikatelské subjekty. To samé platí pro mimořádné výdaje v souvislosti se schválenými církevními restitucemi v řádu desítek miliard Kč. Negativní vliv na podnikatelské subjekty může být přenesený ve smyslu menšího objemu disponibilních prostředků na jeho další podporu.

Případová studie v subkapitole 5.5 ukázala, že je v ekonomických podmínkách České republiky možná existence dobře prosperujícího podnikatelského subjektu, aniž by tento byl ze státního rozpočtu jakkoliv podporován. Jedná se však o relativně malý subjekt, působící na omezeném trhu speciálních služeb s vysokou přidanou hodnotou. Data ukázala významný příspěvek takovýchto subjektů pro státní rozpočet nikoliv v absolutních číslech, ale z hlediska poměru všech odváděných dávek do státního rozpočtu na jednoho zaměstnance. Navíc růst mezd svých zaměstnanců, který je takovýto subjekt schopen svou činností na trhu dlouhodobě zajišťovat, dále znamenají rostoucí příjmy do státního rozpočtu při stejných sazbách daní a odvodů. Výhodu subjektu, kterého se týkala případová studie, je i lokalizace v hlavním městě. Mezi cíle každé vlády by mělo patřit snižování sociálních rozdílů zejména mezi jednotlivými regiony. Je proto na místě cílit podporu spíše tam, kde z nějakých důvodů pracovní místa zanikají a tím pomoci vytvářet nová. Jak dále vyplývá z podkapitoly 5.5, nejvýhodnějším přispěvatelem do státního rozpočtu není ani podnikatel, ani právnická osoba, ale právě zaměstnanec. Z hlediska efektivně vynaložených prostředků podpory podnikání je tedy tuto mířit především tam,

kde vede ke vzniku co největšího počtu pracovních míst s co možná nejvyšší mzdou při vynaložení co možná nejnižší výše podpory.

V této souvislosti je třeba též zmínit data z tabulky č. 18, kdy největší částka podpory je vydávána z rozpočtu ministerstva práce a sociálních věcí na tzv. aktivní politiku zaměstnanosti. Primárním smyslem této podpory, jež je realizována např. podporou tvorby a udržení pracovních míst pro zaměstnance se zdravotním postižením u již existujících zaměstnavatelů a rekvalifikačními kurzy, je vyřazení uchazeče o zaměstnání ze systému sociální podpory a nahrazení výdajů státního rozpočtu příjmy z daní a odvodů za takového zaměstnance. Dalšími v pořadí z hlediska výdajů na podporu podnikání jsou ministerstvo zemědělství a ministerstvo průmyslu a obchodu. Program rozvoje venkova ministerstva zemědělství má z hlediska dopadů do podnikání za cíl zvýšit konkurenceschopnost českého zemědělství a lesnictví a zakládání podniků, zaměřených na cestovní ruch ve venkovských oblastech. Hlavním programem ministerstva průmyslu a obchodu je Operační program podnikání a inovace, který byl podrobněji diskutován v kapitole 5.4.1. Lze tedy shrnout, že bezprostřední pozitivní dopady na státní rozpočet mají pouze výdaje Ministerstva práce a sociálních věcí, které vedou k vytvoření nových pracovních míst v krátkém časovém období. Programy ostatních ministerstev jsou v celkovém objemu vynakládaných prostředků spíše minoritní.

Podnikatelské prostředí není vytvářeno pouze fiskální politikou státu. Dlouhodobě je v České republice kritizována administrativní složitost zahájení a provozování podnikání (nutnost nejen ohlásit živnost, ale i registrace na několika dalších místech – finanční úřad, zdravotní pojišťovna, oblastní správa sociálního zabezpečení). Neřešena zůstává i problematika složitosti daňového systému, zejména daně z příjmu fyzických osob, která je provedena zákonem, který se každoročně mění. To prakticky znemožňuje vedení účetnictví samotnými podnikateli a zvyšuje jejich náklady z důvodu nutnosti užití služeb daňových poradců. Problém pro podnikatelské prostředí představuje i korupce při zadávání veřejných zakázek, zejména ve stavebnictví. Ta některé subjekty, které nejsou ochotny přistoupit na nečistá pravidla hry, vyřazuje ze soutěže úplně.

Cílem práce bylo zejména seznámení s aktuální rozpočtovou politikou státu ve vztahu k podnikatelským subjektům, jako základním stavebním kamenům, díky jejichž aktivitě je vůbec státní rozpočet a tudíž i stát schopen existence. Závěrem lze říci, že po více než dvaceti letech tržní ekonomiky byly v České republice dosaženy parametry státního rozpočtu a jejich vztahy s podnikatelskými subjekty obvyklé ve vyspělých demokratických zemích. Práce ukázala též na zcela zásadní význam evropských dotací v procesu srovnávání konkurenceschopnosti podnikatelských subjektů v ČR s těmi v západní Evropě. Jedním ze zásadních problémů, který bude vyžadovat pozornost vlády je skutečnost časové limitace poskytování těchto finančních prostředků. Jisté nebezpečí lze spatřovat v tom, že se letech 2004-2013 tj. v období implementace obou programů podpory malé a střední podniky staly na přísunu peněz do jisté míry závislémi. Očekává se od vlády, že aktivní rozpočtovou politiku bude přizpůsobovat aktuálním potřebám země a jejích obyvatel a sama postupným sbližováním s okolními vyspělými ekonomikami bude vytvářet odpovídající prostředí pro stabilizaci podnikání a jeho rozvoj. Ze shromážděných poznatků však vyplývá malá flexibilita vlád v ČR z hlediska reakce na aktuální globální makroekonomickou situaci. Napjatý státní rozpočet z důvodu své paralyzace mandatorními výdaji do sociální oblasti tak neumožňuje aktuálně přesměrovat prostředky na potřebnou formu podpory podnikání tam, kde je jí třeba a kde bude potřebná po skončení programu evropských dotací pro podporu podnikání.

Seznam použité literatury

I. Citovaná literatura

- [1] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. upravené vyd. Praha: ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- [2] PROVAZNÍKOVÁ, R. a O. SEDLÁČKOVÁ. *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.
- [3] HAMERNÍKOVÁ, B. *Veřejné finance*. 1. vyd. Praha: Victoria Publishing, 1996. 182 s. ISBN 80-7187-050-1.
- [4] JÍLEK, M. *Veřejné finance*. 1.vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1999. 230 s. ISBN 80-7040-361-6.
- [5] KINŠT, J. a M. ČEŠKOVÁ. *Rozpočtová skladba v roce 2011*. 4. rozšířené vyd. Olomouc: ANAG, 2011. 277 s. ISBN 978-80-7263-638-9.
- [6] HAMERNÍKOVÁ, B., A. MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2. aktualizované vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 364 s. ISBN 978-80-7357-497-0.
- [7] VANČUROVÁ, A., L. LÁCHOVÁ. *Daňový systém ČR 2008 aneb učebnice daňového práva*. 9. aktualizované vyd. Praha: VOX, 2008. 319 s. ISBN 978-80-86324-72-2.
- [8] MANDYSOVÁ, I. *Podpora podnikání v České republice a v Evropské unii*. 1. vyd. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2009. 174 s. ISBN 978-80-7395-220-4.

II. Bibliografická literatura

- [9] URBAN, J. *Základy teorie národního hospodářství*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2003. 423 s. ISBN 80-86395-72-3.

- [10] PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008. 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [11] PEKOVÁ, J. *Veřejné finance, úvod do problematiky*. 4. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2008. 580 s. ISBN 978-80-7357-358-4.
- [12] ČERVENKA, M. *Soustava veřejných rozpočtů*. 1. vyd. Praha: Leges, 2009. 208 s. ISBN 978-80-87212-11-0.
- [13] KUBÁTOVÁ, K. *Daňová teorie a politika*. 3. přepracované vyd. Praha: ASPI Publishing, 2003. 263 s. ISBN 80-86395-84-7.
- [14] RADVAN, M. a kol. *Finanční právo a finanční správa, berní právo*. 1. vyd. Třebíč: Doplněk, 2008. 512 s. ISBN 978-80-7239-230-8.
- [15] VEBER, J., J. SRPOVÁ a kol. *Podnikání malé a střední firmy*. 2. aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada, 2008. 320 s. ISBN 978-80-247-2409-6.
- [16] OPLETALOVÁ, A., I. SVOBODA. *Veřejná správa a finance*. Ostrava: Key Publishing, 2007. 109 s. ISBN 978-80-87071-33-5.
- [17] EUROSTAT. *Taxation trends in the European union*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. ISSN 1831-8797.
- [18] GOLA, P. *Daňové trendy v Evropské unii. Daně a Právo v praxi*. Wolters Kluwer ČR, 2011. č.12. ASPI ID: LIT39645CZ.
- [19] MAREK, D. Respekt In: *Rovnost po česku*. 2012, roč. XXIII, č. 50, 32 s. ISSN 0862-6545.

III. Ostatní zdroje

- [20] Organizační složky státu a státní příspěvkové organizace. Státní fondy [online], [vid. 2012-04-20], dostupné v PDF:
http://kvf.vse.cz/storage/1167949457_sb_organizacni_slozky_statu.pdf
- [21] Nová definice malých a středních podniků. Uživatelská příručka a vzor prohlášení [online]. 2006. 50 s. [vid. 2012-11-22]. ISBN 92-894-7917-5. Dostupné z:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sme_definition/sme_user_guide_cs.pdf
- [22] Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník [online], [vid. 2012-11-15]. Dostupné z:
<http://www.podnikatel.cz/zakony/zakon-c-513-1991-sb-obchodni-zakonik/cast-prvni-hlava-i/>
- [23] Právní formy podnikání [online], [vid. 2012-11-16]. Dostupné z:
<http://www.podnikatel.cz/specialy/zacinajici-podnikatel/pravni-formy-podnikani/>
- [24] *Zpráva o vývoji malého a středního podnikání a jeho podpoře v roce 2011* [online]. 2012 [vid. 2012-11-23]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument105614.html>
- [25] Czechinvest. Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2012 [vid. 2012-11-17]. Dostupné z:
<http://www.czechinvest.org/investicni-pobidky-nove>
- [26] Český statistický úřad, *Modely předpokládaného vývoje trhu práce v ČR do roku 2050* [online], 2012 [vid. 2012-11-17]. Dostupné z:
[http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/cc7aaaf939f07ff9c1257ab70041b5d5/\\$FILE/ČSÚ_Vývoj_na_trhu_práce_2050.pdf](http://www.czso.cz/csu/tz.nsf/bce41ad0daa3aad1c1256c6e00499152/cc7aaaf939f07ff9c1257ab70041b5d5/$FILE/ČSÚ_Vývoj_na_trhu_práce_2050.pdf)
- [27] Ministerstvo financí ČR. *Fiskální výhled České republiky (květen 2012)* [online]. 2012 [vid. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/FiskalniVyhled>

- [28] Vláda ČR. *Střednědobý výhled státního rozpočtu České republiky na léta 2014 a 2015*. [online]. 2012 [vid. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf?pid=KORN8W2LV95H>
- [29] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Operační program podnikání a inovace* [online]. [vid. 2012-11-17]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/podpora-podnikani/oppi/>
- [30] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Střednědobé hodnocení Operačního programu Podnikání a inovace 2007-2013* [online]. 2012 [vid. 2012-12-20]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument106840.html>
- [31] Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Dotazníkové šetření mezi malými a středními podniky ohledně využití pomoci z OPPI* [online]. 2011 [vid. 2012-12-21]. Dostupné z: <http://www.mpo.cz/dokument89003.html>
- [32] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Strukturální fondy* [online]. [vid. 2012-12-13]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace/OP-CR-Polsko>
- [33] Ministerstvo pro místní rozvoj. *Informace a podklady k vyhlášené výzvě k předkládání žádosti o dotaci v roce 2012* [online]. 2012 [vid. 2012-12-13]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-%282010-201/Rok-2012-Podprogram-Cestovani-dostupne-vsem/Informace-a-podklady-k-vyhlasene-vyzve-k-predklada>
- [34] HBI Česká republika. *On-line databáze firem* [online]. [vid 2012-12-13]. Dostupné z: <http://www.hbi.cz/cs/firmy/agro-hybralec-s-r-o--jihlava-C12129.html>
- [35] Employment in Europe [online]. [vid 2012-12-13]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/employment_social

- [36] European commission. *A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. [online]. Brusel, 2010, 34 s. [vid. 2012-12-14]. Dostupné z: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
- [37] Regionální rady regionů In: *Rozpočty územních samosprávných celků, dobrovolných svazků obcí a regionálních rad regionů soudržnosti* [online]. [vid. 2012-02-29]. Dostupné z: <http://www.asocr.cz/addons/files/stare/110906rozpocety.pdf>
- [38] Eurostat. *Labour costs european statistics* [online]. 2011 [vid. 2012-12-22]. Dostupné z: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Labour_cost_structural_statistics#Labour_cost_and_earnings

Seznam příloh

Příloha A: Rozpočtové zásady.....	98
Příloha B: Ukazatele jednotlivých kapitol.....	99
Příloha C: Druhové třídění rozpočtové skladby	101
Příloha D: Funkční třídění rozpočtové skladby	103
Příloha E: Postup při přípravě, projednávání a schvalování návrhu zákona o SR	105
Příloha F: Klasifikace daní podle OECD	106

Příloha A: Rozpočtové zásady

úplnosti – rozpočet musí obsahovat všechny finanční operace státu, příjmy a výdaje musí být zachyceny v úplných částkách

jednotnosti – všechny příjmy a výdaje jsou obsaženy v jediném dokumentu a jednotným způsobem (procházejí státní pokladnou, kde jsou zaznamenány účetně)

reálnosti a pravdivosti – souvisí s kvalitním odhadem rozpočtových příjmů a výdajů, reálně sestavený rozpočet je předpokladem dodržení plánovaných příjmů a výdajů, zabráňuje zkreslování údajů v rozpočtu

každoročního sestavování a schvalování – sestavuje se na jeden rok (pro lepší přehled struktury rozpočtu), rozpočtové období nemusí být shodné s kalendářním rokem, termín schválení musí být určen tak, aby byl rozpočet projednán a schválen před začátkem rozpočtového roku

vyrovnanosti – tzv. zlaté pravidlo rozpočtové politiky, výdaje by měly být kryty příjmy bez použití státních půjček, (postupně se od této zásady upouští, nyní se krátkodobě využívá deficitní financování a v některých zemích se začala uplatňovat zásada schodkovosti rozpočtu)

publicity – označována jako zásada veřejnosti, rozpočty se povinně musí zveřejňovat (např. zveřejnění státního rozpočtu v podobě právní normy ve Sbírce zákonů)

přehlednosti – představuje pevně danou strukturu příjmů a výdajů v logickém řazení

efektivnosti a hospodárnosti – při plnění rozpočtu musí být maximalizován příjem nejhospodárnějším způsobem, efektivní využití rozpočtových prostředků

přednosti výdajů před příjmy – výdaje se mají používat k ekonomickému růstu, příjmy mají stabilizovat ekonomiku, aby mohla růst

Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B.; MAAYTOVÁ, A. Veřejné finance: učebnice.

Příloha B: Ukazatele jednotlivých kapitol

Kapitola 301 - Kancelář prezidenta republiky
Kapitola 302 - Poslanecká sněmovna Parlamentu
Kapitola 303 - Senát Parlamentu
Kapitola 304 - Úřad vlády České republiky
Kapitola 305 - Bezpečnostní informační služba
Kapitola 306 - Ministerstvo zahraničních věcí
Kapitola 307 - Ministerstvo obrany
Kapitola 308 - Národní bezpečnostní úřad
Kapitola 309 - Kancelář veřejného ochránce práv
Kapitola 312 - Ministerstvo financí
Kapitola 313 - Ministerstvo práce a sociálních věcí
Kapitola 314 - Ministerstvo vnitra
Kapitola 315 - Ministerstvo životního prostředí
Kapitola 317 - Ministerstvo pro místní rozvoj
Kapitola 321 - Grantová agentura České republiky
Kapitola 322 - Ministerstvo průmyslu a obchodu
Kapitola 327 - Ministerstvo dopravy
Kapitola 328 - Český telekomunikační úřad
Kapitola 329 - Ministerstvo zemědělství
Kapitola 333 - Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Kapitola 334 - Ministerstvo kultury
Kapitola 335 - Ministerstvo zdravotnictví
Kapitola 336 - Ministerstvo spravedlnosti
Kapitola 343 - Úřad pro ochranu osobních údajů
Kapitola 344 - Úřad průmyslového vlastnictví
Kapitola 345 - Český statistický úřad
Kapitola 346 - Český úřad zeměměřičský a katastrální
Kapitola 348 - Český báňský úřad
Kapitola 349 - Energetický regulační úřad
Kapitola 353 - Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
Kapitola 355 - Ústav pro studium totalitních režimů
Kapitola 358 - Ústavní soud

Kapitola 361 - Akademie věd České republiky
Kapitola 372 - Rada pro rozhlasové a televizní vysílání
Kapitola 374 - Správa státních hmotných rezerv
Kapitola 375 - Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Kapitola 377 - Technologická agentura České republiky
Kapitola 381 - Nejvyšší kontrolní úřad
Kapitola 396 - Státní dluh
Kapitola 397 - Operace státních finančních aktiv
Kapitola 398 - Všeobecná pokladní správa

Zdroj: MFČR, příloha č. 4 k zákonu č. 455/2011 Sb. o státním rozpočtu České republiky

Příloha C: Druhové třídění rozpočtové skladby

TŘÍDA 1 - DAŇOVÉ PŘÍJMY

- 11 Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů
- 12 Vnitřní daně ze zboží a služeb
- 13 Poplatky a daně z vybraných činností a služeb
- 14 Daně z mezinárodního obchodu a transakcí
- 15 Majetkové daně
- 16 Pojistné na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění a daně z objemu mezd
- 17 Ostatní daňové příjmy

TŘÍDA 2 - NEDAŇOVÉ PŘÍJMY

- 21 Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem
- 22 Přijaté sankční platby a vratky transferů
- 23 Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy
- 24 Přijaté splátky půjček

TŘÍDA 3 - KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY

- 31 Příjmy z prodeje investičního majetku a ostatní investiční příjmy
- 32 Příjmy z prodeje akcií a majetkových podílů

TŘÍDA 4 - PŘIJATÉ DOTACE

- 41 Běžné přijaté dotace
- 42 Kapitálové přijaté dotace

TŘÍDA 5 - BĚŽNÉ VÝDAJE

- 51 Neinvestiční nákupy a související výdaje
- 52 Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím
- 53 Neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům
- 54 Neinvestiční transfery obyvatelstvu
- 55 Neinvestiční transfery do zahraničí
- 56 Neinvestiční půjčky
- 57 Neinvestiční převody Národnímu fondu
- 59 Ostatní neinvestiční výdaje

TŘÍDA 6 - KAPITÁLOVÉ VÝDAJE

- 61 Investiční nákupy a související výdaje
- 62 Nákup akcií a majetkových podílů
- 63 Investiční transfery
- 64 Investiční půjčky
- 67 Investiční převody Národnímu fondu
- 69 Ostatní kapitálové výdaje

TŘÍDA 8 - FINANCOVÁNÍ

- 81 Financování z tuzemska
- 82 Financování ze zahraničí
- 89 Opravné položky k peněžním operacím

Zdroj: MFČR, Příloha č. 2 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997

Příloha D: Funkční třídění rozpočtové skladby

SKUPINA 1: ZEMĚDĚLSTVÍ A LESNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

10 Zemědělství a lesní hospodářství

SKUPINA 2: PRŮMYSLOVÁ A OSTATNÍ ODVĚTVÍ HOSPODÁŘSTVÍ

21 Průmysl, stavebnictví, obchod a služby

22 Doprava

23 Vodní hospodářství

24 Spoje

25 Všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce

SKUPINA 3 : SLUŽBY PRO OBYVATELSTVO

31 a 32 Vzdělávání

33 Kultura, církve a sdělovací prostředky

34 Tělovýchova a zájmová činnost

35 Zdravotnictví

36 Bydlení, komunální služby a územní rozvoj

37 Ochrana životního prostředí

38 Výzkum a vývoj odvětvově nespecifikovaný

SKUPINA 4 : SOCIÁLNÍ VĚCI A POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI

41 Dávky a podpory v sociálním zabezpečení

42 Politika zaměstnanosti

43 Sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti

SKUPINA 5 : BEZPEČNOST STÁTU A PRÁVNÍ OCHRANA

51 Obrana

52 Civilní nouzové plánování

53 Bezpečnost a veřejný pořádek

54 Právní ochrana

55 Požární ochrana a integrovaný záchranný systém

SKUPINA 6 : VŠEOBECNÁ VEŘEJNÁ SPRÁVA A SLUŽBY

61 Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany

62 Jiné veřejné služby a činnosti (dosud nespecifikované)

63 Finanční operace

64 Ostatní činnosti

Zdroj: MFČR, Příloha č. 3 k opatření MF č.j. 111/74 200/1997

Příloha E: Postup při přípravě, projednávání a schvalování návrhu zákona o SR

Úkol	Zodpovědnost	Termín
Předložení návrhu střednědobého výdajového rámce	MF vládě	do 15. dubna
Projednání návrhu střednědobého výdajového rámce	vláda	do 30. dubna
Předložení <ul style="list-style-type: none"> ▪ návrhu příjmů a výdajů SR na další rok v členění dle kapitol ▪ návrhu střednědobého výdajového rámce ▪ návrhu střednědobého výhledu ▪ návrhu výdajů jednotlivých státních fondů 	MF vládě	do 31. května
Projednání a schválení návrhu SR	vláda	do 20. června
Oznámení schválených částek správcům kapitol	MF	do 30. června
Vypracování a předložení návrhu rozpočtů kapitol a návrhu střednědobého výhledu	Správci kapitol MF	do 31. července
Předložení návrhu zákona o SR a návrhu střednědobého výhledu	MF vládě	do 31. srpna
Projednávání a schválení návrhu zákona o SR a návrhu střednědobého výhledu	vláda	září
Předložení schváleného návrhu zákona o SR a návrhu střednědobého výhledu	vláda, PS	do 30. září
Projednávání rozpočtu ve třech čteních	PS	
První čtení: schválení základních údajů rozpočtu eventuelně doporučení změn a vrácení návrhu zákona o SR vládě k přepracování	ministr financí, zpravodaj rozpočtového výboru, poslanci	
Projednávání jednotlivých rozpočtových kapitol	příslušné parlamentní výbory	do 30-ti dnů – usnesení PS
Usnesení k rozpočtovým kapitolám	Rozpočtový výbor předloží předsedovi PS	nejméně 24 hodin před 2. čtením
Druhé čtení: podrobná rozprava, pozměňovací návrhy poslanců	Ministr financí, rozpočtový výbor, poslanci	
Třetí čtení: rozprava – oprava pouze legislativně technických a tiskových chyb popřípadě podání návrhu na opakování druhého čtení	PS	nejdříve 48 hodin po skončení 2. čtení
Hlasování o přijetí zákona o SR	PS	do 1. ledna
Vyslovení souhlasu se zákonem o SR, tj. většina hlasů přítomných poslanců – hospodaření podle zákona o SR od 1. ledna		
Není – li vysloven souhlas se zákonem o SR, vrátí ho PS vládě k přepracování, není – li schválen zákon o SR do 1. ledna, hospodaří se až do nabytí účinnosti zákona o SR podle rozpočtového provizoria.		

Zdroj: HAMERNÍKOVÁ, B., A. MAAYTOVÁ, Veřejné finance s. 177

Příloha F: Klasifikace daní podle OECD

1000 daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů

1100 daně z důchodů, zisků a kapitálových výnosů od jednotlivců

1110 Z příjmů a ze zisků

1120 Z kapitálových výnosů

1200 Daně z příjmů, zisků, a kapitálových výnosů od společností

1210 Z příjmů a ze zisků

1220 Z kapitálových výnosů

1300 Položky, které nelze jednoznačně zařadit mezi 1100 a 1200

2000 příspěvky na sociální zabezpečení

2100 Zaměstnanci

2200 Zaměstnavatelé

2300 Samostatně výdělečná osoba nebo nezaměstnaná

2400 Nezařaditelné do 2100, 2200 a 2300

3000 daně z mezd a pracovních sil

4000 daně majetkové

4100 Pravidelné daně z nemovitého majetku

4110 Domácností

4120 Ostatní

4200 Pravidelné daně z čistého jmění

4210 Jednotlivci

4220 Společnosti

4300 Daně z nemovitostí, dědické a darovací

4310 Daně z nemovitostí a dědické

4320 Daně darovací

4400 Daně z finančních a kapitálových transakcí

4500 Ostatní nepravidelné daně z majetku

5000 daně ze zboží a služeb

5100 Daně z výroby, prodeje, převodu, leasingů a dodávek zboží a úpravy zboží

5110 Daně všeobecné

5111 Daň z přidané hodnoty

5112 Daně prodejní (obratové)

5113 Ostatní všeobecné daně ze zboží a služeb

5120 Daně ze specifických zboží a služeb

- 5121 Spotřební daně
- 5122 Zisky z fiskálních monopolů
- 5123 Cla a dovozní daně
- 5124 Vývozní daně
- 5125 Daně z investičního zboží
- 5126 Daně ze specifických služeb
- 5127 Ostatní daně z mezinárodního obchodu a transakcí
- 5128 Ostatní daně ze specifických zboží a služeb
- 5130 Nezařaditelné do skupin 5110 až 5120
- 5200 Daně z používání nebo povolení používání zboží nebo vykonávání určitých činností
- 5210 Pravidelné daně
 - 5211 Placené domácnostmi z motorových vozidel
 - 5212 Placené ostatními subjekty z motorových vozidel
 - 5213 Ostatní pravidelné daně
- 5220 Nepravidelné daně
- 5300 Nezařaditelné do skupin 5100 a 5200
- 6000 ostatní daně**
 - 6100 Placené výhradně podniky
 - 6200 Placené jinými subjekty než podniky, nebo neidentifikovatelné

Zdroj: KUBÁTOVÁ K., Daňová teorie a politika.